

פ ר ט י - כ ל
ישיבה ע/תשכ"ז של הממשלה
י"ב באלול תשכ"ז - 17.9.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, ז. ארן, מ. בגין, י. בורג, מ. בנטוב,
י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל,
י. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחול),
י. אלון (בחופשה),
פ. ספיר (בחול).

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - המנהל הכללי של משרד ראש-הממשלה

סדר היום :	809.	סקירות
	810.	שאלות
	811.	מכירת נשק
	812.	הודעות שרים על מדיניות הממשלה
	813.	נסיעת שר המסחר-והתעשייה
	814.	הצעת-התקציב לשנת 1968/9
	815.	הפעלת שידורי טלביזיה לשעת חירום
	816.	הרכב ועדת השרים לענייני טלביזיה
	817.	הרכב וסמכויות ועדת-השרים שנתמנתה עפ"י החלטה מס. 692 של הממשלה
	818.	מו"מ בין בנק ישראל והממשל הצבאי לבין נציגי בנקים מירדן
	819.	מינויים לשירות החוץ
	820.	שם ירושלים בערבית
	821.	הצטרפות לפרוטוקול להארכת הסכם בינלאומי לחיטה, 1967
	822.	ביצוע הסכם הקפה הבין-לאומי, 1962
	823.	הפקדת חומר בגנזך המדינה
	824.	איכלוס ירושלים
	825.	מעבר נציגי האו"ם בתעלת-סואץ
	826.	מעבר ערבים מהגדה-המערבית לירושלים בימי ששי וראשון לצרכי פולחן דתי
	827.	מעבר ערבים מעזה לגדה-המערבית
	828.	פיצויים לכנסיות שנהרסו או ניזוקו

809. סקירותראש הממשלה ל. אשכול:

האם יש לך סקירות, שר הבטחון?

שר הבטחון מ. דיין:

בפרינציפ אני מוכן גם לא לסקור. הדבר היחידי
הוא פיצוץ הרכבת. מסרתי על זה לוועדת השרים לענייני בטחון. אם יש סקרנות,
מוכן אני לחזור על כך גם ליד השולחן הזה.

שר התחבורה מ. כרמל:

יש סקרנות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ממצרים איננו יודעים שום דבר יותר?

אין עוד תחית המתים ואין מוות חיים אחרים?

שר הבטחון מ. דיין:

יש להעריך שהתאבדותו של עאמר גרמה לזעזוע רציני; זה בעיקר על יסוד התגובות שהיו, כאשר עאמר נאסר, בין הקצינים הגבוהים מבין השבויים. תחלה אמרו: איננו מאמינים לכם, זה בלוף. כאשר קבלו את העתון "אל אהרם" והתברר שזה נכון, קבלו הלם גדול. הוא היה אבא של הצבא, עסק הרבה בצבא וטיפל בו. זה היה עוד כאשר חשבו שרק אסרו אותו. אבל כל אלה הן רק הערכות ממחנות השבויים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

השאלה היא: האם עזרו לו להתאבד או לא?

שר הבטחון מ. דיין:

פעילות "אל פתאח" נמשכת. אם פעם יהיה דיון מפורט יותר בועדת השרים לענייני בטחון ואולי בממשלה, נביא דברים על המגמה. הפעילות הזאת של "אל פתאח" נמשכת ונדמה לי שהיא גם מתחזקת, לא כל כך בביצוע כמו בהתארגנות. אפילו הגיע נשק לכפרים ישראלים על יד הררה.

שר התחבורה מ. כרמל:

מביאים נשק מעבר לגבול?

שר הבטחון מ. דיין:

כן. בישיבה הקודמת ספרתי על 19 רובים שטמנו בפרדס ליד שכם ובבוקר העמיסו אותם על מכונית משא. אחד הפועלים ראה זאת וסיפר, בעל הפרדס לא סיפר. הנשק בא מעבר לגבול. צריך להניח שהאחוז שאנחנו תופסים הוא קטן. 19-20 תת מקלעים זה באופן יחסי משהו. איני מציע להכפיל זאת על 350

יום לשנה ועל 20 מעברים. אבל זה הרבה.

הפיצוץ ברכבת היה ב-15 לחודש. הפרטים היו בעתונות, ואיני צריך לחזור עליהם. רוצה אני רק לומר, שהחקירה הראתה מי עשה זאת, מי היו המשתתפים, הם תושבי כפרים ליד טול כרם. החקירה העלתה, ששני אחים ממשפחה ונהג מונית הובילו את החבלנים. העקבות הובילו לבתים של הכפר ירחה, שני קילומטר דרומית מטול כרם. פוצצנו ארבעה בתים ונדמה לי שנחבל גם בית חמשי שלא התכוונו לפוצצו, אבל הוא נפגע מהדף בגלל השכנות. פעולת הפיצוץ עצמה היתה בקנה מדה גדול ונעשתה על ידי בעלי מקצוע.

השר י. ספיר:

האם יש איזה מושג על התגובה של האוכלוסיה באותו

כפר ובסביבה לאחר הפיצוץ?

שר הבטחון מ. דיין:

על הפיצוץ הזה אין לי תגובה עד כה. אבל התגובות על המאסרים והפיצוצים שהיו עד כה, אם אפשר לומר כך, היו טובות מאד, כלומר לא רק שלא הפכו את המוגלים לקדושים, אלא הם באמת הרתיעו אחרים: קשר עם המוגלים והנעצרים יש רק לקרובי המשפחה. מבחינה צבורית זה לא עורר כל הד מיוחד, להיפך ההד היה: הנה דעו עם מי יש לכם עסק, ממשלת ישראל מתרה ומתרה, אבל גם אוסרת וגם מפוצצת בתים. יש גם תגובות חיוביות קונקרטיות, שאנשים, וגם מאנשי צמרת באו ומסרו על יחידות "אל פתאח" ועל מקום המצאן. באחד המקרים הופתעתי שאישיות כזו מסרה לנו ידיעה על כך, וזה לא רק בגלל שיקול פנימי אלא לטובת האזור. אשר לראש עיריית שכם, גם התגובות שלו בדרך כלל לפעולות כאלה הן טובות יותר משחשבונו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מה עושים לבעל המונית?

שר הבטחון מ. דיין:

לעת עתה רק נעצר.

810. שא ל ו ת

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה לעשות "פעולת תגמול" ופעם לשאול שחי

שאלות.

(א) "קול ישראל" הודיע, ששר החוץ הודיע, כי ישראל תגיש ביום ג' לאו"ם הצעה מפורטת לפתרון בעית הפליטים וכפי שנאמר שם, בעית הפליטים חמורה במיוחד ברצועת עזה, אולם פתרונה נמצא מחוץ לרצועת עזה - בגדה המערבית ובסיני. היות ולא זכיתי להשתתף לא בדיון ולא בהחלטה על תכנית מפורטת או לא מפורטת לפתרון בעית הפליטים, אני שואל: האם החליטו על כך, ואם כן - מתי?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם החליטו, יהיה לך קל?

שר הבטחון מ. דיין:

בהחלט, אם מישהו יידע לפתור את בעית הפליטים, יהיה לי קל מאד. מההצעות שראיתי לא ראיתי על איזה שהם פתרונות שהם פתרונות בסיני. ביחס לגדה, זה וודאי מסופק.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אתמול היתה הכחשה ברדיו ששר החוץ אמר זאת.

שר הבטחון מ. דיין:

אני נהנה שמישהו מכחיש.

שר הפנים מ.ת. שפירא:

שעוד מישהו מכחיש.

שר הבטחון מ. דיין:

(ב) בענין העברת מוסדות ומפעלים ויישוב מזרח ירושלים: נפגשתי עם מר יהודה תמיר העוסק בדבר, בקשר להצעה להעברת מפעלים ומוסדות צבאיים. להפתעתי הרבה הוא אמר, שהקו הנקוט עכשיו הוא שלא להפקיע קרקעות בחלק המזרחי של ירושלים. הוא אמר שזוהי גם הסיבה שאנשי המשטרה רוצים להקים את הבנין שלהם בקולג', שוב מהצד הזה. איני מעלה על דעתי שנוכל ליישב את מזרח ירושלים בקנה מידה רציני ובהתאם לתיכנון, כלומר קודם כל הצבא, אם לא נפקיע קרקעות. יכול להיות שיש שם קצת קרקעות ממשלתיות, ואז אנחנו היורשים החוקיים והבעלים עליהן ללא הפקעה. אבל אם אנחנו רוצים לעשות זאת בצורה

מתוכננת, אין לדעתי כל אפשרות לעשות בלי הפקעת קרקעות.

יכול להיות שהאינפורמציה שלי אינה נכונה. אבל קבלתי את האינפורמציה ממר יהודה תמיר, שהוא הופנה אלי. שמעתי שאת מטה המשרה רוצים להקים בקולג'. הקולג' הוא מהצד הזה.

שר המשרה א. ששון:

זה לא הוחלט.

שר הבטחון מ. דיין:

לא הוחלט, אבל כך שמעתי והבעתי תמיהה.

השר מ. בגין:

אולי אפשר להוסיף שאילתה?

השאלתה שלי היא: פורסם שנציגנו באו"ם מר גדעון רפאל הודיע למזכיר הכללי של או"ם, שממשלת ישראל תהיה מוכנה במגע ישיר עם ממשלת סוריה לדון על החזרת פליטי רמת הגולן. אני רוצה לציין, כיוון שלא נעדרתי משום ישיבה של הממשלה מאז שהצטרפתי אליה, איני יכול לזכור שהיה אי פעם דיון בממשלה על צעד כזה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

שאלתה לראש הממשלה: קראתי בעתון שהגיעה או עומדת להגיע הנה ועדת הלורד ראסל. אני מניח שאין יכולים לסגור את המדינה בפני מישו. אבל וודאי אנחנו יכולים לסגור את השטחים החדשים ששם נחוץ רשיון מיוחד מטעם צה"ל כדי לבקר במקומות האלה. הועדה הזאת רוצה לעשות פה משפטים, לשפוט מישו וכדומה. האם אתה חושב לתת הוראות שינהגו בה כפי ש"מגיע" לה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה שנוגע לשר אבן, הוא אמר בשבועות האחרונים איזה מין דבר כזה פעם או פעמיים. שאלתי אותו, למה הוא התכוון, ולא התרשמתי שיש לו תכנית בכיס. אבל היות ובכל זאת זה התפרסם, הולך אליו מברק באותו העניין. אני שמעתי זאת בפעם הראשונה לפני שבועיים. קצת שמחתי וגם התפלאתי, איך, מה ומי. הוא אמר לי, שאין בדעתו לחרוג ממה שאנחנו אמרנו פה, אני יודע שזהו פתרון אזורי וכל מיני דברים כאלה, ועכשיו עוד אומר שר המשפטים שהיתה הכחשה שאמר מה שייחסו לו. בכל אופן נשלח אליו מברק.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אתמול בשעה אחת היה שידור באנגלית בגל הקל, ואבא אבן נשאל ביחס לפרוגרמה. אמר: אין לי שום פרוגרמה, מה שאני בא לספר הוא על מה שהוחלט עד עכשיו בממשלה ביחס להחזרת 7,000 פליטים ועוד דבר כזה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זהו סידור כל הפליטים !

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס להעברת מוסדות ומפעלים למזרח ירושלים, לי לא ידוע שמישהו החליט שאין מפקיעים קרקעות. יכול להיות, כי בשיחה עם יהודה תמיר אמרתי לו, תעשה כל מאמץ להשיג קרקע בכסף. נמלא את כיסי שכנינו זהב! אבל לדעתי לא יהיה עיכוב להעביר דבר חשוב בצד השני או לעשות שיכונים בצד השני אם לא יהיו קרקעות שאפשר לקנות אותן - נפקיע ונפקיע. אבל גם אם מפקיעים, צריך לשלם. לא ידוע לי שהוחלט לא להפקיע. אבל נבדוק את הדבר הזה.

מה שנוגע למשטרה, לאחר הישיבה של השבוע שעבר אמר לי משהו, שהמדובר על בנין ליד חוות הלמוד של רחל ינאית. אמרתי שפה הרימו את הכתפים ואת גבות העיניים לאותות פליאה ותמיהה. אמר שזה על יסוד בירור ושיחה עם אנשי המשטרה. איני בטוח אם אמר, עם שר המשטרה. אמרתי לו, תברר ותבדוק עוד הפעם. בענין זה צריך וודאי להיות גם שר המשטרה וגם שר השיכון. איני זוכר אם אמרתי שגם שר הפנים.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

הטילו זאת על ועדה של נציגי ראש הממשלה, המשטרה

ומשרד השיכון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה מה שאני זוכר. בכל אופן בכל פעם משאני תופס את יהודה תמיר - הוא בא אלי פעם או פעמיים בשבוע - אני מנסה ללחוץ ולזרז, כי חבל מאד שבכלל אצלנו כל דבר לגבי ירושלים מלווה עם חבלי לידה המופיעים כלפי חוץ ואין הגורמים השונים יודעים להסתדר ביניהם, ולא רק ששנים אוחזים בטלית אלא לפעמים שבעה אוחזים בטלית.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה נגמר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש קריקטורות ומאמרים סביב לזה.

שר המשטרה א. ששון:

בשבוע שעבר הוקמה ועדה. אמרנו שמשרד ראש הממשלה יהיה המרכז. עבר שבוע ולא היה שום דבר, ורק מופיע ב"הארץ" שכבר הואילו לקבוע את מטה המשטרה בקולג' וכו'.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כידוע אינני עורך "הארץ" ואיני מוכן לענות על זה. אבל אם הוחלט שאני צריך לכנס את הועדה, אכנס.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

לא אתה אלא נציגי משרד ראש הממשלה. יהודה תמיר צריך לכנס את הועדה. אבדוק זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עבר שבוע ימים ולא נעשה שום דבר, חבל. על
ועדת ראסל, כקורא עתון ראיתי שמשרד החוץ קבע עמדה ויחס של זלזול בועדה הזאת.
אבל במה זה מתבטא?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אגרת משר החוץ.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הם כבר באו או לא באו?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע שלא יתנו להם להכנס לשטחים המוחזקים

על ידי צה"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכל אופן ראוי העניין שנחשוב על זה. נתייעץ עם
אנשים במשרד החוץ. שם יש גם אנשי משפט. נתייעץ גם עם שר המשפטים. אפשר לתת
להכנס ואפשר לא לתת להכנס. בכל אופן מבקורו של טלמן דומני שלא נזוקונו, לא
היה נזק רב מבקורו. זה אינו אומר שמכאן לא יהיה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הם אומרים שהם באים לשפוט פושעי מלחמה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

העניין הובא לתשומת לב ויטפלו בו.

חשר מ. בגין:

ומה עם השאלה שלי ביחס להודעת גדעון רפאל?

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

התפרסמו ב"קול ישראל" לפני שבוע ימים קטעים מתוך אגרת שהגיש נציגנו באו"ם ביחס להחזרת פליטים. גם זה נמסר קצת לא בדיוק ולא באיזון מלא, ומתוך זה נשאל על סוריה וכאילו הסכמנו להחזרת פליטים לרמת הגולן. אמרנו שעל כל בעיה אנחנו מוכנים לדבר עם סוריה. זהו הנוסח הכללי. אני מוכן למסור לשר בגין את הנוסח המדויק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני מתנגד שנקרא את זה לכולם.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

השבוע או בשבוע הבא?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מותר לענות על שאילתה בשבוע הבא. אבל מה שאני

יודע, אני עונה מיד.

811. מכירת נשק

ראש הממשלה ל. אשכול:

על מכירת נשק צריך כמקובל הסכמת שר החוץ. מה שאני מציע, זה בהסכמת שר החוץ. הכל יחד זה לא כל כך הרבה, בכל זאת זהו סכום של \$ 270,000-260,000. וזו ההצעה להחלטה:

א. לאשר מכירת 500 יחידות פמ"ר (פצצות למרגמות) 120 מ"מ תאורה, 1520 יחידות פמ"ר 81 תאורה - לממשלת גאנה. ב. 100 בזוקות 3.5" - לצרכי צלום והסרטה לאנגליה באמצעות מפעל מבצע בע"מ. ג. לאשר מכירת חלקי-חילוף לתת-מקלע "עוזי" לגרמניה ע"י התעשייה הצבאית. ד. לאשר מכירה 7500 פמ"ר 52 מ"מ לקניה על ידי התעשייה הצבאית.

אשר למכירה לגרמניה, מישו יתנגד לעצם העניין. אבל המדובר הוא על חלקי-חילוף. אנחנו כועסים אם לא נותנים לנו חלקי-חילוף.

שר הסעד י. בורג:

מה יהיה גורל מאה הבזוקות אחרי ההסרטה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנו מוכרים את הבזוקות לאנגליה. האם אין לך

דאגות אחרות?

שר הסעד י. בורג:

למי ימכרו אחרי כן?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אין לי מושג.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מבקש רק לרשום שאנחנו נגד המכירה לגרמניה.

שר הבטחון מ. דיין:

אשר לבזוקות, אני מניח שבבזוקות בלי פגזים קשה

להשתמש אחרי כן.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מניח שיש להם פגזים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נניח שאנגליה רוצה לקנות אצלנו בזוקות עם

פגזים.

שר השיכון מ. בנטוב:

אבל שזה לא יופיע אחרי כן בסמל של צה"ל באנגולה
או באיזה שהוא מקום כזה. כך מכים אותנו בדברים כאלה. אני מציע שהשגרירות
שלנו באנגליה תבדוק אם זה מהימן, אם זה להסרטה או לא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אנגליה תרצה לקנות מאתנו 5,000 בזוקות עם
פגזים, לא נמכור לה? יכול להיות שמחר יגיעו משם 50 לקניה.

שר השיכון מ. בנטוב:

האם זה לממשלת אנגליה? לי נדמה שזה לחברה

פרטית. אני מציע לבדוק.

שר הסעד י. בורג:

אחרי הבדיקה על ידי משרד החוץ.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מבקש לרשום שאני נגד המכירה לגרמניה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה מודפס בסראוטיפ.

מ ח ל י ט י ם : א. לאשר מכירה 500 יחידות פצצות מרגמות 120 מ"מ תאורה; 1520 יחידות פצצות מרגמות 81 מ"מ תאורה, לממשלת-גאנה.

ב. 100 בזוקות 3.5 לצרכי צילום והסרטה לאנגליה באצעות מפעל מבצע בע"מ.

ג. (נגד - 1 קול) לאשר מכירת חלקי-חילוף לתת-מקלע עוזי לגרמניה על-ידי התעשיה הצבאית.

ד. לאשר מכירת 7500 פמ"ר 25 מ"מ לקניה, על-ידי התעשיה הצבאית.

812. הודעות שרים על מדיניות הממשלה

ראש הממשלה ל. אשכול:

בישיבה הקודמת וגם כמה פעמים קודם לכן דברנו על ענין שאינו נעים לכם ואינו נעים גם לי. אני מתכוון לענין הפירסומים והופעות שרים. בפעם הקודמת נאמר שהממשלה עדיין דנה בענין ושהיא תחליט. אני מציע איזה דבר, דומני מאד אינטלגנטי כהצעה להחלטה:

"הודעות בעניני מדיניות יסוד מתפרסמות על ידי ראש הממשלה, או על ידי שרים שהוסמכו לכך על ידי הממשלה או על ידי ראש-הממשלה. רק הודעות מוסמכות מחייבות את הממשלה.

השרים מתבקשים להימנע מהודעות מדיניות, ולו גם באורח אישי ופרטי, שאינן בהתאם למדיניות והחלטותיה של הממשלה, שהותרו לפרסום." יש גם נוסח האומר "החורגות מגדר מדיניותה והחלטותיה של הממשלה".

שר הבריאות י. ברזילי:

לא הייתי רוצה שאנחנו כאן נסמך שרים לפרסם הודעות בעניני מדיניות יסוד. אני בעד זה שידברו ראש הממשלה ושר החוץ. אם נאמר, "או על ידי שרים שהוסמכו לכך על ידי הממשלה", איני יודע כמה שרים יוסמכו וכמה סוגי שרים היו.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מסכים להחלטה.

עמשיו אני רוצה לשאול: ביום רביעי תהיה ישיבת מרכז רפ"י. אולי אין זו המפלגה המקובלת ביותר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

איזו מפלגה כן מקובלת?

שר הבטחון מ. דיין:

שם יהיה, מה שנקרא בימינו "דיון מדיני". ראיתי כעת שלשה סוגים של דיונים כאלה. הבוקר קראתי בעתון שהחבר בן אליעזר הודיע, נדמה לי ברדיו, שאם יוחלט על נסיגה איזו שהיא, תתפרק ממשלת הליכוד הלאומי, כלומר מפלגת "חרות" תצא מהממשלה. השר בגין לא מסר כל הודעה ושרי גח"ל שבממשלה לא מסרו כל הודעה. אבל נניח שמה שנאמר שם זה בשם גח"ל, היינו שאם יוחלט על נסיגה איזה שהיא, הם אינם שותפים לממשלת הליכוד הלאומי. לא צריך הרבה כדי לנחש מהי עמדת גח"ל בענין זה. אני מניח ששרי גח"ל הם שותפים לעמדה שהובעה על ידי בן אליעזר.

מפ"ם קבעה פרוגרמה מדינית - לא השרים. אני מניח שמפ"ם מיוצגת כאן על ידי השרים שלה, לא שמעתי הסתייגות של שרי מפ"ם מהפרוגרמה.

היה דיון באחדות העבודה, ושם אמר שר התחבורה מה שאמר. כולם קראו זאת. הוא אמר זאת בדיון במפלגה, והמפלגה קבלה החלטות כפי שקבלה.

אני שואל: האם הממשלה מתכוונת שהדברים האלה

יהיו מותרים או אסורים? אני אישית איני רואה כל הבדל אם המפלגה קובעת עמדה בענין כזה, שהממשלה עצמה לא הכריעה עדיין בו. אם מדובר על מפלגה המשתתפת בקואליציה אין הבדל אם המודיע הוא בן אליעזר או יערי או שר בממשלה. השרים כאן מייצגים את המפלגות. כן אמר השר או לא אמר השר, אבל המפלגה קבעה עמדה בענין זה. ויש היום עמדות מוצהרות לכל הפחות של שלש מפלגות הקואליציה. האם הממשלה רוצה להחליט שהדבר הזה או דבר כזה יהיה מותר? תוכל אז מפלגה המשתתפת בממשלה, כמו מפלגת רפ"י, לקבוע פרוגרמה מדויקת, ואני צריך לדאוג לזה שלא אני אהיה שם שאדבר, ואז זה יהיה יפה מאד, או שכן אדבר והעתונים לא יפרסמו זאת. זה יהיה

משחק במחבואים ואז זה לא יפורסם; זה יהיה מותנה ביוסף חריף אם יכתוב שדיין היה שם ודיבר או שלא יכתוב על כך. הלואי והיתה לי שליטה כזו על העתונאים.

השאלה היא: מה שאנחנו קובעים למעשה - האם רק צנזורה או החלטה על הודעות רשמיות של שרים או גם על כל הופעה בכל מקום של שר, גם בדיונים פנימיים מפלגתיים, או גם על כל מפלגות הקואליציה, שהן לא תקבלנה החלטות בעניינים אלה כל זמן שהממשלה לא קבעה את החלטותיה בעניינים אלה? איני רואה שום הבדל בין שלשת הדברים, בין זה שמפלגה מקבלת החלטה לבין זה שהשר במפלגה אומר ובין ששר אומר לא במפלגה. זה לא ישנה לשום איש אם אדבר בכנס של חרשים אלמים או אדבר באולם מוגרבי. דעתי היא שאין הבדל בין הצורה הטכנית של הדברים.

דוד מ. בגין:

אני מבקש מאת ראש הממשלה, שנקבל העתקה בכתב מהצעת ההחלטה, ושהחלטה בעניין זה תתקבל בישיבה הבאה. המיסמך הזה הוא בעיני חשוב מאד, כל מלה חשובה בו. אני רוצה במראה עינים ובשיקול יסודי. האם זה אפשרי?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אתה מבקש, זה אפשרי. אמנם לא נעים, כי אמרנו איזה פעמים שדנים בשאלה, אבל זה בסדר.

שר הבריאות י. ברזילי:

אפשר להפסיק מיד את הדיון בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

דומני שאין זה מפריע, אם כבר נכנסנו לדיון, שנחליף דעה או נאמר משהו בשאלתו הקשה והמכובדת והרצינית של משה דיין ונגיע לאיזה סיכום בענין זה, אולי נסכם היום ואולי נצטרך להוסיף בפעם הבאה איזה משפט או לא נצטרך להוסיף. ואם אנחנו כבר דוחים את ההחלטה לשבוע ימים, יש לנו גם תודה לאל איזו חוקה או איזה חוקי-יסוד או משהו על האחריות הקולקטיבית של הממשלה. אולי מישו ילמד את הענין הזה ויצלול לנבכי ים הלימודים הזה, אולי אפשר יהיה להגיע לאיזו שהיא מסקנה איך ננהג. אמנם, למשל, לו אני נתקלתי בזאת כשאדם אומר, אם זה וזה יקרה, אנחנו נצא מהממשלה - זה לדעתי פחות מאשר לשבת בממשלה (אני לגמרי לא "מסית" את מישו לצאת מהממשלה), מאשר מפלגה יושבת בממשלה וקובעת לה עמדה בענין שהוא עכשיו מן החריפים והחדים ביותר, שאנחנו כולנו מתחבטים בהם. יש איזה הבדל. מותר למפלגה להגיד, טוב כל זמן שלפי שעה לא החלטנו דבר איום כזה, זה בסדר.

שר הבריאות י. ברזילי:

זה לאחר שהם החליטו מהי עמדתם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכל זאת יש איזה הבדל. אבל אין אני פוסק

אחרון. האם אתם רוצים שיהיה עכשיו דיון או בשבוע הבא?

שר החקלאות ח. גבתי:

יהיה דיון פעם אחת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני אפילו רוצה "להרויח" שלא יהיה שום דיון. חברים יודעים שעומדת ההצעה הזאת להחלטה. היא מתרחבת לרגלי שאלתו של משה דיין. בשבוע הבא ידברו שנים בעד ושנים נגד.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מניח כי בטיוטה שתוגש בשבוע הבא תהיה גם תשובה על השאלות האלה ששאלתי בדבר דיון פנימי במפלגה. בהצעה שקראו לפנינו כאן לא נאמר שום דבר בקשר לענין זה. צריך בהצעה להתייחס גם לשאלות אלה.

השר י. ספיר:

(א) הענין שעורר שר הבטחון איננו דבר שיכול להיות לקוח מאיזה דפוס מסויים, מהענין של אחריות קולקטיבית או מאיזה דבר אחר.

(ב) התשובה אינה יכולה להיות: לבן או שחור, כן או לא. יכולים להיות כמה ניואנסים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אל נעשה את עצמנו יותר מדי מזולזלים. הכל ברור. משה דיין שאל שאלה כל כך פשוטה ובהירה. הוא גם הביא איזה דוגמה. והעולם כולו שואל, מדברים בעיר ומדברים ברחוב. אין דרך אלא לקחת את הבסיס של הקואליציה או של הנהלת ממשלת הליכוד הלאומי (וזה יותר מקואליציה) ומזה נלמד כמה דברים. יכול להיות שבדיון פה ייאמר משהו ובכל זאת צריך להיות איזה יוצא מן הכלל, ויכול להיות שלא. איני יודע. אבל לבזבז עמשי זמן על כך, לא כדאי.

השר י. ספיר:

אני רק אמרתי שהדיון לא יוכל אז להצטמצם בלבן או בשחור, שידברו רק שנים-שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ידברו אז 21-21.

השר י. ספיר:

אני כבר נרשם.

השר י. גלילי:

אני מבין שבנושא זה לא היה דיון היום.

הדיון יהיה בשבוע הבא.

שר הבטחון מ. דיין:

יש לי נסיון רע, אפילו רע מאוד, ממה שאני שומע
 כאן לעתים ניסוח של סיכום וממה שאני קורא למחרת בעתון. מסכמים על דעת כולם
 וקוראים דבר אחר. ההודעה הרשמית בעתוני הערב היא שונה.

השר מ. בגין:

ביחוד זה קורה כאשר הסיכום מתפרסם לפני הישיבה.

שר הבטחון מ. דיין:

בישיבה הקודמת אמרנו שאין דנים בענין הפליטים,
 אחרי כן נתפרסמה הודעה ששר החוץ קיבל הנחיות בענין הפליטים.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

זה דווקא מאותה סבה, כי אחרי כן קוראים בעתוני

ערב מה שהיה.

שר הבטחון מ. דיין:

אבל זה לא היה מה שסוכם פה.

השר י. גלילי:

במקרה זה צדקת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

צדקת, אבל בכל זאת נאמר שקיבל הנחיות ולא נאמר

מה.

שר הבטחון מ. דיין:

אמרנו בממשלה שלא טוב כי הממשלה דנה בכל פעם

בענין הפליטים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מבחינה פורמלית אתה צודק, אבל זה כמו עם אותו
הגבאי המכיר את היהודיה כראוי, ואז הטכניקה היא אחרת, ששרים מן השולחן
מוסרים הכל. אחרי כן צריכה יעל להופיע ואם היא אומרת דבר מה או אינה אומרת,
זה לא נוח לה ולא נעים לה. אבל אם אין מנוס, אין מנוס. אולי יגידו, לא
הוחלט ולא דובר.

שר הבטחון מ. דיין:

הטענות שלי אינן מופנות ליעל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל היא מדברת אל העתונאים. נניח שאני צריך לדבר אל העתונאים. פעם נאמר, כמו בעשרת הדברות, ששר וראש ממשלה צריכים להגיד את האמת, רק את האמת ואת כל האמת, אחרת אלה הם חצאי-אמת. אגיד אני לעתונאים: אין דבר כזה, לא היה אפילו דבר כזה בסדר היום. אחרי כן יבוא שר זה ויאמר שזה נאמר ושר שני יאמר שזה נאמר, ואז המצב יהיה די מסובך. נכון שצריך להשתדל עד כמה שאפשר לא להגיד איזה דבר מהויכות שזה אמר ככה וזה אמר ככה. אבל אם אומרים שהוא קיבל הנחיות, נדמה לי שזה פחות חטא.

השר מ. בגין:

בקשר לזאת צריך פעם לקיים דיון כיצד קורה הדבר שעתונאים נותנים ציטטות מדיוני הממשלה, כאילו יש להם גישה לפרוטוקול.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש להם זכרון טוב.

השר מ. בגין:

זהו זכרון סטינוגרפי, גאוני כמו של איינשטיין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מאז שאני יושב פה היה כבר מאה פעמים ואחת בירור בענין זה והגעתי למסקנה, מר בגין, שזה לא יסתדר בלי איזה חוק. דומני ששר המשפטים אמר לי שהוגש איזה חוק כזה. אם לא ייאסר על עתוננים לפרסם משיבות הממשלה, לא יועיל שום דבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

למה? למה אי אפשר לחייב את השרים שלא ידברו

מישיבות הממשלה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

פלודאליס מאיעסטאטיס: מפני שאנחנו מספרים אחרי

כן.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

את זאת אני שואל: מדוע אין לחייב את השרים

שלא ידברו מישיבות הממשלה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה הותיק ביותר בינינו. אתה יודע מה? תשאל

אפילו את חבריך בחקיעת כף ובנטילת חפץ. הם יספרו לך איך זה הולך.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

המצב החוקי הוא זה, ששר המוסר מישיבות הממשלה

עובר עבירה פלילית ואפשר להביא אותו לדין. אין שום קושי בזה, רק צריך לדעת מי

הוא השר.

השר י. גלילי:

אנחנו דנים בסעיף שאיננו עומד בסדר היום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

למשחציע סעיף לסדר היום, זה יעמוד.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

מה אומרים לעתונאים?

השר מ. בגין:

שיתקיים דיון בשבוע הבא.

המשך הדיון נדחה לישיבה הבאה

813. נסיעת שר המסחר והתעשייה

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר המסחר והתעשייה חשקה נפשו לנסוע לארצות הברית

בעניני השקעות הון, החל מה-21 בספטמבר, למשך שבועיים. שר החקלאות ימלא את מקומו בעת העדרו מהארץ.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

להשקעות הון ויצוא.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

מי יהיה שר האוצר בהעדרו?

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

החלטנו בשבוע שעבר כי יהיה זה ראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

סל המערכת.

השר מ. בגין:

ומה עם נסיעתו של שר בלי תיק - מי ימלא את

מקומו?

ראש הממשלה ל. אשכול:

ראש הממשלה. כל מי שאין לו בעל בית ואין לו

"אותו ביד" - מטילים על ראש הממשלה.

מ ח ל י ט י ם לאשר נסיעת שר המסחר והתעשיה לארצות הברית בענייני השקעות
הון וייצוא, החל ביום ט"ז באלול תשכ"ז (21.9.67) למשך כשבועיים.

שר החקלאות ימלא מקומו של שר המסחר והתעשיה בעת

העדרו מהארץ.

814. הצעת התקציב לשנת 1968/9

שר המסחר והתעשיה ז. שרף:

אני מצטער ששר העבודה ושר החנוך אינם. אני
מבקש למסור הודעה או בקשה כממלא מקום שר האוצר. המשרדים היו צריכים להגיש
הצעות-תקציבים שלהם עד ה-15 בספטמבר. צריך להכין זאת לדיון בממשלה שיתחיל
ב-15 באוקטובר. משרדים אלה לא הגישו את החומר. אם ימשיכו לא להגישו, יצטרך
אגף התקציבים להגיש הצעות תקציבים של משרדיהם שלא על פי הצעת המשרדים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כמה זמן עוד תמשיך בזאת?

שר המסחר והתעשיה ז. שרף:

אני מבקש שהשרים יביאו לתשומת לבם של האנשים
המכינים את החומר שתי עובדות, שהתקציב כפי שהוא נראה, יהיה גרעוני מאוד, ואם
למלא את דרישות המשרדים, צריך הגרעון להגיע לממדים שלא יוכלו לעמוד בהם. אני
מבקש לקחת את זה לתשומת לב.

ועובדה שניה לתקציב-הפיתוח. ישנן מגמות במשק, שאנחנו מקבלים אותן בשמחה, הן ביחס לקניות בשוק מקומי והן בדבר העבודות המבוצעות במסגרת התקציבים לעבודות צבוריות שאושרו, והן בקשר להזמנות של משרד הבטחון גם בעבודות הצבוריות וגם בתעשייה. אנחנו עלולים לעמוד בקרוב בפני לחצים אינפלציוניים, זאת אומרת עלית מחירים ועלית שכר. אפילו בשטח הבנייה חסרים טפסנים, בשטח התעשייה חסרים בעלי מקצוע במתכת ופועלי מתכת וכן פועלות קונפקציה ופועלי קונפקציה ויעבור זמן עד שנתגבר על בעיות המעבר של הכשרת אנשים במקצועות. באשדוד צריך היה להפסיק לכמה ימים את העבודות היזומות, כי לא נמצאו מועמדים לעבודה בנמל. אנחנו הולכים לקראת עונת עבודה בשירותים ביתיים שונים. יש תעסוקה מלאה במלאכה, לפי עדותה של התאחדות בעלי המלאכה, שתמיד הם רגילים לזעוק חמס, בזמן האחרון אמרו כבר פעמיים, ברוך השם, ברוך השם, אם ברוך השם, זה טוב מאד, והסכמתי אתם. אבל בקשר לבעיות של עבודות פיתוח במסגרת תקציב הפיתוח, שמתחילות באפריל - כאשר כל המגמות האלה יבואו לידי ביטוי במלוא היקפן, צריך לקחת בחשבון שיכול מאד להיות כי בתקציב הפיתוח של השנה הבאה, בכל הנוגע לעבודות צבוריות, יצטרכו אולי לקמץ את היד, מכל מקום לא להרחיב אותה על פני ההיקף, שביחס אליו נפתחה כבר היד עד כה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי שהקשיב, הבין וודאי מה שאמרת והכל בסדר.

815. הפעלת שידורי טלביזיה לשעת חירום

ד"ר י. גלילי:

עלי למסור לחברי הממשלה, כי בהתאם לבקשה שהושמעה כאן הופנתה השאלה אל גורמי הבטחון, לפי הכתובת שהצביע עליה שר הבטחון, על מנת לשמוע את חוות דעתם בדבר החשיבות או העדר החשיבות של הפעלת טלביזיה לשעת חירום בשטח הערבי. התשובה שלהם היא:

(א) הנסיון החיובי של בית השידור הערבי בהשפעה על הערבים מלמד כי יש סיכוי להצלחה ואין כל סבה שלא נצליח גם באמצעות הטלביזיה.

(ב) לא רצוי להניח מקלטים שבידי הערבים לתחנות הערביות העויינות בלבד.

שר הסעד י. בורג:

האם עשו כבר את הסקר על מספר המקלטים?

השר י. גלילי:

הסקר נעשה עכשיו.

חוות הדעת הוגשה לנו על ידי אלוף משנה שלמה גזית בשם חבר אנשים הדן בבעיות האוכלוסיה אשר בשטחים המוחזקים בידי צה"ל. הם מחייבים את הטלביזיה לשעת חירום ורואים גם סיכוי להשפעה חיובית על האוכלוסיה הערבית שבישראל שלפני ה-5 ביוני. הם ממליצים גם על שידורים משולבים עברית-ערבית. אבל על זה לא נשאלו.

הדיון היה בישיבה הקודמת. אני רוצה להבהיר שתי נקודות. בשעתו, כאשר שר החנוך והתרבות אבא אבן הביא לפני הכנסת להחלטה את דבר הקמתה של הטלביזיה הלימודית - זה היה ב-4-6 במרס 1963, הוא התחייב בשם הממשלה שלא תוקם טלביזיה מעבר לתחומי ההוראה בבית הספר מבלי שהממשלה והכנסת ידונו ויחליטו בדבר בעוד מועד ולפני המעשה. מכאן שאנחנו חייבים לכבד התחייבות זו ולא להפעיל את הטלביזיה הלימודית לשידורים לאוכלוסיה בטרם שיובא הדבר הזה לכנסת. מאחר שבהצעה הכתובה לפניכם נאמר בסעיף ג' "הודעה על החלטות אלו תמסר לכנסת", אני מציע להוסיף: "במועד עליו תחליט ועדת השרים לטלביזיה לפני ההפעלה".

השר מ. בגין:

ברשותך, השר גלילי, אני חושב שאתה תסכים כי לפי ההתחייבות של שר החנוך אינך יכול להסתפק במסירת הודעה לכנסת אלא הממשלה צריכה לבקש את אישורה של הכנסת.

השר י. גלילי:

בהחלט. על המועד תחליט ועדת השרים לטלביזיה לפני ההפעלה. אני כבר מפרש שהדבר יהיה לפני ההפעלה, אבל זה אומר שזה לא יופעל בטרם שיהיה אישורה של הכנסת. אבל בינתיים נתקדם בהכנות.

שר הסעד י. בורג:

הניסוח שם הוא "לא תוקם" ולא "לא תופעל".

השר י. גלילי:

שלא תוקם טלביזיה מעבר לתחומי ההוראה בבתי הספר מבלי שהממשלה והכנסת ידונו בדבר בעוד מועד. מה פשע שעל דעת הממשלה ועל דעת השרים לעניני טלביזיה אנחנו מתקדמים בהכנות עוד טרם בא אישור הכנסת? הצעה זו נתקבלה פה אחד בועדה. היה סעיף, שהיו בו חלוקי דעות, אבל אף אחד מהחברים לא הסתייג מהתקדמות בהכנות בטרם אושר הדבר הזה.

זוהי הערה שרציתי להוסיף להצעות העומדות להצבעה. אני מציע להעמיד הצעות לסדר ההצבעה כפי שסוכם והובטח בישיבה הקודמת.

א. להפעיל בהקדם שידורי טלביזיה באמצעות מתקני הטלביזיה הלימודית, שיהיו מכוונים בעיקר לאוכלוסית השטחים המוחזקים על ידי צה"ל, ולאזרחים הערבים של מדינת ישראל.

ב. השידורים יהיו במסגרת של שלש שעות בערבית ושעה אחת בעברית. תכניות השידורים תערכנה לפי הנחיות מוסדות רשות השידור.

ג. להמשיך בהכנות להקמת הטלביזיה הכללית.

החלטות אלה תובאנה לאישור הכנסת במועד עליו תחליט ועדת השרים לעניני טלביזיה לפני ההפעלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר בגין הציע איזה תיקון.

ד"ר י. גלילי:

אני רוצה להביא עוד דבר לידיעת הממשלה, וזה וודאי יהיה לרצון של שר החנוך והתרבות. בשעה שבאתי אתו בדברים בפעם הראשונה לשם קבלת הסכמתו להשתמש בטלביזיה הלימודית לצרכי האוכלוסיה הכללית, היה מוסכם בינינו, כי יש הסכמה לכך מצד שר החנוך והתרבות, בתנאי שהדבר לא יפריע לשידורים של הטלביזיה הלימודית. ואני מתכוון להקפיד על ההסכמה הזאת שנתקבלה מצדו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי רוצה שגם בענין זה נסתפק בכך ששנים ידברו

בעד ושנים נגד.

שר הסעד י. בורג:

התווכחנו כבר, עכשיו משמיעים רק הצעות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני אסיר תודה לשר גלילי. אני מרוצה מזה שהזכיר את ההסכם בינינו, שזה לא יפגע בטלביזיה הלימודית. אני מציע תוספת. אני מסכים לכל מה שכתוב שם אבל להוסיף "מבלי שזה יפריע לשידורים ולתכניות של הטלביזיה הלימודית."

הטלביזיה הלימודית מפעילה עד עכשיו כ-180 שידורים לשנה ב-32 בתי ספר ב-14 ישובים. לקראת תשכ"ט ולפי התכניות שלנו אנחנו רוצים להכפיל את המספרים האלה. האולפנים הם בסדר, הם יכולים לעשות זאת. זה

חלוי במקלטים, בהכשרת מורים וכו'. יש רק דבר אחד, שבו הטלביזיה הכללית יכולה להתנגש בזאת: זהו ענין הבמאים והטכנאים. ישנם ששה במאים וטכנאים העושים את המלאכה. ביסודה הטלביזיה הכללית תיזקק להם ותצטרך להעסיק אותם. כיוון ששום דבר אינו הולך לאיבוד בטבע, הרי אם אתה לוקח אותם לשם, לא יוכלו לעשות את המלאכה פה. אני כרגע מפנה את תשומת לבו של השר גלילי לנקודה זו, היתה לנו גם חליפת מכתבים על עצם הבעיה. רציתי איפוא להכניס את התיקון. לא חשוב לי הפירסום, אבל אני רוצה שבפרוטוקול הממשלה יירשם, שכל זה מבלי שהדבר הזה יפריע או יפגע בשידורים של הטלביזיה הלימודית ובתכניות של השידורים לקראת תשכ"ט. זה חשוב לי מאוד לדעת. כי כאשר בקשתי את המנהל של הטלביזיה החנוכית שיבוא בדברים עם האנשים, הוא השיב לי למשל בשם פרופסור כץ שכרגע אין הוא יכול להגיד זאת אם זה יפגע. יכול להיות שזה יפגע, אבל אין הוא בטוח בזאת. כרגע קשה לדעת. אם מקבלים החלטה כזו, זה צריך לחייב את האדמיניסטרציה של הטלביזיה הכללית לדאוג בעוד מועד לתוספת ולחיפוש עוד במאים וטכנאים, כדי שההתנגשות הזאת לא תבוא. נדמה לי שאמרתי את זאת בבהירות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

רוצה אני לשאול את השר גלילי: האם הענין מסודר עם קרן רוטשילד? ראיתי לפני שבוע את אנשי קרן רוטשילד בענין אחר והם אמרו לי שכאילו קרן רוטשילד עכשיו מהססת מחדש לאור מה שדובר בחוגי הממשלה הבריטית.

אני שומע שהשר גלילי קיבל מה שהצעתי בשעתו, שהטלביזיה לא תופעל לפני שהכנסת תאשר. זה לא היה ברור, לכן הגשתי את הצעתי. אבל נוסח אחד בדבריו של השר גלילי הוא קצת מעורפל ואבקש אותו שיבהיר אותו. הוא אומר: "תכניות השידורים תערכנה לפי הנחיות מוסדות רשות השידור." כמדומני שהשר גלילי אמר לי, שהטלביזיה תופעל במסגרת רשות השידור, כיוון שכך אומר ומחייב החוק. לא ברור לי איפא מה זה "לפי הנחיות מוסדות רשות השידור". האם פירושו של דבר שיש מנגנון אחר ואין זו רשות השידור. מה זאת אומרת "לפי הנחיות"? אבקש

להבהיר את הנקודה הזאת.

בהצעה שלי נאמר: "לא להפעיל כל שידורים עד שהכנסת תאשר את התיקונים לחוק רשות השידור." זאת אומרת שהכנסת תדון בהצעת-חוק. הכנסת היא סוברנית. האם יש בינינו הבנה שזה אותו הדבר?

השר י. גלילי:

לפי הצעתי בסעיף ג' ישנו האלמנט הזה, שהטלביזיה לא תופעל, לא הטלביזיה הלימודית לצרכי האוכלוסיה לשעת חירום ולא הטלביזיה הכללית, לפני שהדבר יובא לאישור הכנסת. ויש עוד אלמנט בהצעתי, שועדת השרים לעניני טלביזיה תחליט אימתי יובא הדבר לאישור הכנסת.

שר הדואר י. ישעיהו:

יש עוד אלמנט: מחישים את ההכנות לטלביזיה הכללית.

השר י. גלילי:

אין שום ספק שהטלביזיה הכללית לא תופעל לפני שיוכנסו השינויים בחוק רשות השידור. לגבי הפעלת הטלביזיה לשעת חירום יכול להיות ספק בכך, אבל ועדת השרים לעניני טלביזיה תחליט על כך. אין זה מן הנמנע שועדת השרים לעניני טלביזיה תעדיף להתחיל את הפעלת הטלביזיה לשעת חירום בטרם הובא החוק המתוקן לאישור הכנסת, היינו לאחר שהכנסת אישרה את דבר הפעלתה, אבל לפני שנתקבלו התיקונים בחוק רשות השידור. אבל ועדת השרים לעניני טלביזיה תפסוק בדבר.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הכנסת תגיד זאת. אם אתה מביא את זה לכנסת,

היא תגיד שהיא רוצה לתקן את החוק.

השר י. גלילי:

העיתוי של הבאת הדבר הזה לכנסת יוחלט על ידי ועדת השרים לענייני טלביזיה. זה יכול להיות מוחלט גם על ידי הממשלה. ההפעלה לא תהיה לפני שהכנסת אישרה. אבל אין זה מן הנמנע שנבוא יחד לכלל דעה, שאפשר להביא לכנסת את אישור דבר ניצול הפעלת הטלביזיה הלימודית לצרכי האוכלוסיה הכללית עוד טרם הובא לכנסת התיקון לחוק רשות השידור.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה זה ניצול?

השר י. גלילי:

הסתייעות במיתקנים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא מן הנמנע שהכנסת תפריד.

השר י. גלילי:

לפני זה נצטרך להחליט אם אנחנו מפרידים או לא.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הדבר ברור, רק שאיני מסכים לכך.

השר מ. בגין:

אבקש להציע הצעות בלי הנמקה. אני מציע שנוסח ההחלטה יהיה כזה: "הממשלה תבקש את אישור הכנסת להחלטותיה הבאות. בסעיף א' אני מציע לכתוב, שהשידורים, שידורי הטלביזיה לשעת חירום מכוונים לאוכלוסיה הערבית. בסעיף ב' אני מציע לכתוב: תכניות השידורים תערכנה על ידי רשות השידור". אחרי זה אני מציע להוסיף עוד סעיף: "ולא תופעל הטלביזיה המוצעת אלא לאחר קבלת תיקון לחוק רשות השידור, שיוצע על ידי הממשלה בהתאם להחלטה".

השר י. גלילי:

יש פה כמה ניסוחים שהייתי מוכן לקבל אותם. אני מעריך שהכנת התיקונים לחוק רשות השידור עלולה להשתהות. איני בטוח בזאת, אבל אין זה מן הנמנע שתחול השהיה בזאת, לא מחמת סבות אחרות אלא מחמת הצורך להקפיד בהצעות התיקון.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה יקח חצי שנה.

השר י. גלילי :

אני חוזר ואומר שאיני מתנגד לכך. הייתי מעדיף שהטלביזיה תופעל רק לאחר שייכנסו התיקונים לחוק רשות השידור. אבל איני רוצה כבר עכשיו להתנות את ההפעלה בזאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

מדוע?

השר י. גלילי :

אני מסופק את נסיים את המלאכה בזמן קצר. אבל אם שר המשפטים סבור שנסיים את המלאכה מהר, איני מתנגד לכך.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני חושב שאם השר גלילי מסכים להצעה שתיקונים בחוק רשות השידור יוקדמו להפעלת הטלביזיה צריך לעשות זאת, וזה משתי סבות: ראשית כל כדי למנוע כל מיני ערפולים בשאלה זו. שנית: כדי למנוע פעמיים דיון בכנסת. ההודעה לכנסת תהיה מלווה בהצעת-חוק, והאישור של הכנסת יתבטא בקבלת החוק. כי אחרת יכול לקרות מה שקרה לא פעם, שיכול להיות מצב שהכנסת תיתן הוראות לממשלה מה לכתוב בחוק וזה יהפוך את הקערה על פיה. אני תומך בזה שקבלת התיקונים בחוק רשות השידור תוקדם להפעלת הטלביזיה. הצעתי זאת בועדה והשר קול תמך בי.

השר י. גלילי:

גם אני מעדיף זאת, אבל השאלה כמה זמן זה יקח.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש לנו חצי שנה עד ההפעלה. ברור לגמרי שיותר קל לתקן את החוק מאשר להפעיל את הטלביזיה. בדבר שני אני מתנגד להצעתו של השר בגין, אם הבינותי אותה אל נכון, היינו גם לא לעשות את ההכנות לפני שיתקבל אישור הכנסת.

השר מ. בגין:

לא. אתה מתנגד למה שלא אמרתי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני בעד עשיית כל ההכנות, גם הצעת חוק רשות השידור וגם הכנות להתקנת הטלביזיה לשעת חירום והטלביזיה הכללית.

ועוד נקודה לאינפורמציה: נכון שקרן רוטשילד מתנגדת להפעלה ונצטרך להכריח אותה, כי אין לנו ברירה.

שר השיכון מ. בנטוב:

לסדר ההצבעה: אם כולם מסכימים למה שאמר שר המשפטים, נשאר להצביע אם הטלביזיה לשעת חירום היא רק לערכים או גם לערכים וגם ליהודים. על זה צריך להצביע. כן צריך גם להצביע אם זה יהיה מחוץ לרשות

השידור או בתוך רשות השידור, אם זה יהיה אחרי קבלת החוק או לפני קבלתו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כולנו מסכימים שזה יהיה אחרי הפעלת החוק.

שר הסעד י. בורג:

כפי הנראה לעין ההצעות שלי הן מרחיקות לכת מאלה הרשומות פה. אם אין מקבלים את שלש ההצעות הראשונות שלי, אני מבקש להצביע על הרביעית.

ברוב קולות נ ד ח י ת ההצעה שאין מפקיעים את מתקני שרותי הטלביזיה הלימודית.

ב-6:7 קולות נדחית ההצעה שלא להפעיל טלביזיה לשעת חירום בעברית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השרים ספיר ואלון מסרו לי על התנגדותם להצעה שלא להפעיל טלביזיה לשעת חירום בעברית.

ברוב קולות נדחית ההצעה שאין מפעילים שירותי טלביזיה בערבית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם יש תומכים בהצעה ד' של השר בורג?

השר מ. בגין:

אני מבקש את השר בורג שלא יעמיד היום את הצעתו

זו. שעתה עוד תגיע.

שר הסעד י. בורג:

אני מסכים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

התיקון שלי:

"הפעלת הטלביזיה הכללית, ללא תלות בתכניה, לא תפגע בתכניות הקיימות ובתכניות החדשות של הטלביזיה הלימודית." זאת אומרת ללא תלות אם תהיה זאת טלביזיה כללית או טלביזיה לשעת חירום, היא לא תוכל לפגוע בטלביזיה הלימודית.

איני חושב שהשר גלילי יתנגד לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רואה שהוא קצת מתנגד לכך. אולי ייאמר שכל זה צריך להעשות בתיאום מלא ביניכם ואתם "תשכרו לכם את הראש" כיצד לתאם זאת.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

איני רוצה לשבור לי את הראש. מלכתחלה זה נוסד לצרכי טלביזיה לימודית. לא יתכן שאחרי כן נרכיב על זה דבר שיערער את עצם היסוד של הדבר. אם תרצה אחרי כן לדבר אתנו, טוב. אבל היסוד צריך להיות זה.

שר הדואר י. ישעיהו:

לא תפגע בתכנית של הטלביזיה הלימודית.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא רק בתכניות הקיימות אין היא צריכה לפגוע.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

"שלא ייעשה שום דבר בלי הסכמת קרן רוטשילד".
אחרת תהיה בזה משום חתירה תחת אמונם של התורמים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נניח את זה. מישוהו יטפל בכך.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מתנגד לזה.

שר התחבורה מ. כרמל:

הצעתי שמרבית השידורים יהיו בעברית ומעוטם

בערבית.

שר הבריאות י. כרזילי:

אני מבקש להצביע את הצעתי האומרת: "להחליט עתה על שידורי טלביזיה לשעת חירום בלבד, אשר יהיו מיועדים לתושבי השטחים המוחזקים."

ראש הממשלה ל. אשכול:

היתה הצעה של שר הדתות. אני מבין שהשר גלילי

מקבל את התיקון של שר החנוך.

ברוב נגד 2 קולות נדחת ההצעה "שלא ייעשה שום דבר בלי הסכמת קרן רוטשילד".

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

פירוש הדבר שהתיקון שלי נתקבל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ברוב יותר גדול משישנו פה.

השר כרמל הציע שרוב זמן השידור ייתן בעברית

ומיעוטו בערבית.

השר י. גלילי:

אני מתנגד לכך.

שר המשטרה א. ששון:

הייתי תומך בהצעה אם מבחינים שזה רק לשעת

חירום.

שר השיכון מ. בנטוב:

רק לשעת חירום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

השר כרמל הציע את הצעתו. אחרי כן שאלתם 77

שאלות. ומה אחרי זה? האם יש תומכים בהצעתו?

איני מבין שאין תומכים בהצעתו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

האם השר גלילי קבל את התיקונים של שר המשפטים

והשר בגין?

שר הבריאות י. ברזילי:

הצעתי אומרת: "להחליט עתה על שידורי טלביזיה

לשעת חירום בלבד, אשר יהיו מיועדים לתושבי השטחים המוחזקים."

ב-4:8 קולות נ ד ח י ת ההצעה להחליט עתה על שידורי טלביזיה לשעת-חירום בלבד, אשר יהיו מיועדים לתושבי השטחים המוחזקים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מביא את ההצעה כפי שהובאה ותוקנה ושופרה

על-ידי היושבים ליד השולחן.

מ ח ל י ט י ם (ב-2:12 קולות):

(א) להפעיל בהקדם האפשרי שידורי טלביזיה לשעת-חירום, באמצעות מתקני-הטלביזיה הלימודית, שיהיו מכוונים בעיקר לאוכלוסית השטחים המוחזקים ע"י צה"ל ולאזרחים הערכים של מדינת ישראל.

(ב) השידורים יהיו במסגרת של שלוש שעות בערבית ושעה אחת בעברית, לפי תכניות שתאשרנה ע"י רשות השידור.

(ג) הממשלה תגיש לכנסת, לפני הפעלת הטלביזיה, הצעת חוק לתיקון חוק רשות השידור ותבקש אישורה של הכנסת להחלטותיה בענין הטלביזיה. על מועד הבאת הנושא לכנסת יקבע על-ידי ועדת השרים לטלביזיה.

(ד) להמשיך בהכנות להקמת הטלביזיה הכללית והטלביזיה לשעת חירום.

(ה) הטלביזיה הכללית, ללא הבדל תוכן שידוריה, לא תפגע בעבודתה ובתכניותיה של הטלביזיה הלימודית.

(ב-7:6 קולות נדחת ההצעה שלא להפעיל טלביזיה לשעת חירום בעברית;

ב-8:4 קולות נדחת ההצעה להחליט עתה על שידורי טלביזיה לשעת-חירום בלבד, אשר יהיו מיועדים לתושבי השטחים המוחזקים);

816. הרכב ועדת-השרים לענייני טלביזיה

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אדוני ראש-הממשלה, בשעתו הציע השר בגין לצרף את השר יוסף ספיר לוועדת-השרים לענייני טלביזיה. אני שומע שאתה מסכים לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מזמן הוחלט.

מ ח ל י ט י מ , בהמשך להחלטה מס. 415(ב) מיום כ"א באדר ב' תשכ"ז (2.4.67) לצרף את השר יוסף ספיר לוועדת-השרים לענייני טלביזיה.

817. הרכב וסמכויות ועדת-השרים שנתמנתה

על-פי החלטה מס. 692 של הממשלה

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מבקש לצרף את שר-החינוך לוועדת-השבעה.
תהיה זאת ועדת-השמונה. זהו עניין רציני. מטפלים שם בענייני חינוך ואיני יכול
לעשות את זה פרוקסי. זו הפעם הראשונה שאני מבקש לצרף אותי לוועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה אינו נימוק עדיין.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא איכפת לי אם יחליטו על-כך בשבוע הבא.

השר י. גלילי:

אני תומך בזה. אני מציע שעל זה ידונו בשבוע
הבא. יש גם לתחום את תחומי הסמכות של ועדה זו בקשר לוועדת השרים לענייני בטחון.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מציע שהשר ברזילי יצורף לוועדת השבעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיו כבר תשעה.

המשך הדיון נדחה לשיבה הבאה.

818. מו"מ בין בנק ישראל והממשל הצבאי לבין נציגי בנקים מירדן

(נספח מס. 328 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לפני שלשה שבועות בישיבת הממשלה שאלתי שאילתה בקשר לנושא זה. לפי האינפורמציה שקבלתי קצת בקריאה ואחרי כן לפי הצעת ראש הממשלה, שוחחתי אתו בנוכחותו של נגיד בנק ישראל, יעץ לי ראש הממשלה להביא את הענין לפני ועדת השרים לעניני כלכלה. בשבוע שעבר בישיבת ועדת השרים לעניני כלכלה נתקבלה הצעתו של שר הפנים, להעביר את הענין לממשלה.

הענין הוא בזה, שבימים בין 16-18 באוגוסט 1967 נתקיים דיון והתקיימו מספר פגישות בין נציגי בנקים ברבת עמון, עבדללה מ. בושנק, סגן המנהל הכללי של הבנק הערבי ברבת עמון, מ.א. קונסטנט, המנהל האזורי של בנק עותומן ברבת עמון - זו היתה המשלחת הירדנית, ובין א. שמעוני - מפקח על הבנקים בישראל והגדה המערבית, ב. יקותיאלי - קצין כלכלה ראשי ליד המפקד הצבאי לגדה המערבית, סגן דב קולני - המחלקה המשפטית, ליד המפקד הצבאי לגדה המערבית, דן בבלי - קצין כלכלה ליד המפקד הצבאי לגדה המערבית, ז. שר - יועץ משפטי של בנק ישראל. הנושא של הדיון היה: הקשרים בין הבנקים המסחריים, שמשרדיהם רשומים ברבת עמון או שמשרדיהם הראשיים שם, לבין הסניפים שלהם ביהודה, בשומרון ובמזרח ירושלים.

בסופו של הדיון הם חתמו בראשי תיבות על זכרון דברים, והסעיף האחרון אומר: הדיון יחודש תוך חודש ימים; הוסכם על ידי שתי המשלחות, כי הסידורים המוצעים יוגשו לפני הרשויות המתאימות לשם עיון ואישור, וכי שתי המשלחות יפגשו שוב לא יאוחר מיום 16 בספטמבר 1967, כלומר אתמול.

בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה, שבה הוחלט על העברת העניין לישיבת הממשלה, הוחלט שבינתיים, עד שהממשלה לא תחליט אחרת, לא יפעלו לפי זכרון דברים זה.

איני רוצה להכנס לפרטי הדברים שהוסכמו בין הצדדים, כי אין זה נושא של טענות. אפשר להיות בעד סעיף זה ונגד סעיף אחר. אני אומר: מעיקרא רדינא פירכא, כל העניין אינו צריך להיות. כל הקורא את הדוקומנט ורואה את רוח הדברים -

ראש הממשלה ל. אשכול:

איך אפשר לראות רוח דברים?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

בעיני רוח רואים רוח.

שר הדואר י. ישעיהו:

רואים את הקולות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לפחות קולות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מבין שסניפי הבנקים ברבת עמון הנמצאים בישראל יהיו קשורים כולם אל רבת עמון, הם יפעלו לפי ההוראות של המינהלות הראשיות שלהם. אנשים אשר יסחרו בגדה המערבית ובירושלים עם הבנקים האלה, יקבלו קרדיטים וארכה לקרדיטים וימסרו בטחונות - הכל לפי הוראות שתתקבלנה מרבת עמון, וכדי לבצע את העניין, כדי שהקשרים יהיו הדוקים יותר, יבוא בכל יום קוריר מרבת עמון לגדה המערבית, לאיזו נקודה שתיקבע, שימסור פה לסניפים כדת מה לעשות.

אני חושב שהצעה זו קושרת קשר נוסף את הגדה המערבית ואת ירושלים לרבת עמון.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אולי לקשור גם את רבת עמון אל ירושלים?

השר מ. בגין:

כאשר שם יהיה סניף של בנק ישראל.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ולא רק של בנק ישראל, אלא גם של בנק לאומי לישראל ושל בנק דיסקונט ושכל ההוראות תתקבלנה מירושלים - בענין זה אני מוכן להיות וותרן, גם אם תתקבלנה מתל-אביב - אז אהיה מוכן לדון על הצעה זו. אבל הצעה זו הולכת רק לצד אחד.

יתרה מזו: את הכספים שצריך להחזיק לצרכי ליקבידיות בבנקים, כל בנק ערבי יחליט איפה יחזיק אותם, היינו כל בנק ערבי בשכם או ברמאללה או במזרח ירושלים - אם בבנק ישראל או בנק הערבי בירדן - האפשר לקבל זאת? אבל אין זה כך.

רבותי! אני הולך לשיטתי ואני אומר: בין מי שרוצה שהגבול יהיה ירדן ובין מי שרוצה שהגדה תוחזר לירדן ובין מי שרוצה שזאת תהיה יחידה אבטונומית - לפי כל שלש השיטות האלה ההצעה הזאת שלפנינו היא גרועה. אם אנחנו רוצים שהדברים יבואו לידי איזו סטביליזציה, חובה עלינו לסגור את הגבול בין עבר הירדן לבין הגדה המערבית וירושלים, בדיוק כמו שסגור הגבול בין מצרים לישראל. אני יכול להבין את הרצון שהירקות והפירות מפה ילכו לשם, כי זה פותר לנו שאלות כלכליות. אבל הענין איננו חד-סטרי, הענין הוא דו-סטרי במובן אחד. אנחנו עושים אתם מסחר, והעם הערבי היושב במקומות האלה רואה את עצמו קשור בטבורו לרבת עמון. משאומרים להם מרבת עמון, שצריך לעשות מרי, הם עושים מרי. כשהדלת היא כל כך פרוצה, מגיעה משכורת משם והיא משתלמת, וכשמשלמת המשכורת, מורים ורופאים ועורכי דין ואחרים תלויים ברבת עמון.

כרגע אינה עומדת לדיון השאלה, האם להפסיק את משלוח הירקות והפירות מכאן לשם. אם תעמוד השאלה הזאת לדיון, אחווה את דעתי. אני מדבר על הנושא הזה שלפנינו. אני חושב את הנושא הזה למזיק ואני מציע לא לקיים אותו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם זוהי עמדתה של ועדת השרים לענייני כלכלה?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא. עשיתי שם ערעור. לפי הצעת שר הפנים שם הוחלט להעביר את העניין לממשלה ושועדת השרים לענייני כלכלה לא תחוזה דעה על עניין זה. הדעה היחידה שחיוותה ועדת השרים לענייני כלכלה היתה, שעד שהממשלה תחוזה דעה אחרת, לא יקדמו את העניין הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נראה לי שמן הראוי לדחות את הדיון בעניין זה עד שיהיו פה נגיד בנק ישראל ושר האוצר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מסכים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בתנאי שאין זה בוער.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אם לא יפעילו זאת, מוכן אני לקבל את ההצעה
לדחות את הדיון עד לשובם של שר האוצר ושל נגיד בנק ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם זה אסון גדול אם בינתיים אינם מפעילים את

הדבר הזה?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא.

השר י. ספיר:

אבל נקבע תאריך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הזמן כבר עבר.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אתמול בשבת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שבת איננו יום בשביל העסק הזה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

שאלתי את נגיד הבנק לפני שנסע. הוא הסכים

שידונו בהעדרו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אין זה מחמם אותי.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

אין אני רוצה להכנס לגופה של הבעיה. אני מכיר אותה רק מהכתב. אבל אני רוצה לשאול שאלה בקשר לירושלים. אני מבין שעושים הסכם אתם לגבי הגדה. אם זה טוב או רע, אבל זוהי הגדה. אבל לגבי ירושלים אני כופר ראשית כל בלגיטימציה של אותם האנשים שעשו את ההסכם; אני כופר בזה שהיתה להם לגיטימציה לעשות הסכם בנוגע לירושלים. ירושלים המזרחית היא חלק ממדינת ישראל. לנהל משא ומתן בשם נציגי מדינת ישראל עם מדינה אחרת, לכך איננו מוסמך המושל הצבאי ולכך אינם מוסמכים נציגי המושל הצבאי אפילו לא יחד עם המפקח על הבנקים. או שהיתה צריכה להיות החלטה המסמיכה את מישהו מהם לנהל את משא ומתן או שמשרד החוץ צריך היה לנהל את המשא ומתן הזה. איני חושב שלגבי מדינה רבונית יכול לנהל משא ומתן כזה פקיד של ענף מיוחד על דעת עצמו ושהוא חלק מהמושל הצבאי. לפעמים נדמה כאילו לא קבענו עדיין עמדה לגבי ירושלים. אנחנו חיים מתוך אינרציה, כאילו קיים כאן עדיין המימשל הצבאי. פעם הצעתי שהמימשל הצבאי אפילו ייצא מירושלים. בכל אופן אין הוא יכול לנהל משא ומתן בשם המדינה עם מדינה אחרת. מה שלא יהיה, צריך להוציא את ירושלים מתוך ההסכם הזה, כי לזה לא היה אף אחד מאלה מוסמך לנהל משא ומתן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

במדה שאני יודע אין זה פותר ופותר את שאלתך
שהיא נכונה. דומני שנגיד הבנק נשא בשביל העניין הזה לקרן המטבע העולמית. אמנם
גם קרן המטבע אינה בעלת הבית לעניין. באו אנשים משם וניהלו משא ומתן. לכן אני
מציע שאת הבירור הזה נקיים כאשר פנחס ספיר ודוד הורוביץ יהיו פה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מסכים לכך, אבל בתנאי שבינתיים לא ייעשה

שום דבר.

השר י. ספיר:

אם ההצעה הזאת מתקבלת, הרי ההגינות דורשת
שיודיעו להם שם. כי פה נתקבל כנראה תאריך דו-צדדי, צריך להודיע להם שם שהעניין
נדחה.

שר הבטחון מ. דיין:

אולי בינתיים הם יודיעו על דחייה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היות ובין כך העניין טעון גם לפי דעתם אישור
הממשלה, אפשר להגיד שהעניין לא הגיע לבירור.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

האם מותר לי להגיד בשם השר פנחס ספיר שהוא

מתנגד לכך?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם כן וודאי טוב.

אני מציע שהיום לא נדון בענין. ענין כזה צריך להיות ברור לכל צדדיו. השר שרף לא צלל עדיין לנבכי הענין. מוטב שהענין יהיה תלוי ועומד.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

צריך להודיע להם.

השר י. ספיר:

לגבי ירושלים נאמר פה במפורש שפה יחול החוק

הישראלי במלואו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה לא נאמר. אבל כאשר נדון - נדון.

מ ח ל י ט י ם לדחות את הדיון עד שובם של שר האוצר ונציג בנק ישראל מחוץ לארץ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

למען קצת גיוון דבר שאיננו בסדר היום, אבל הוא בסדר הזמן וזה בקשר למצעד לחגיגת שנת העשרים לקיום המדינה. מן הראוי שתהיה ועדה לכך.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

יש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

צריכה להיות ועדה בקשר לציון מלחמת ששת הימים בתוך העניין הזה. אין זה יכול להעשות על דעת מישור אחד. מוצע שבתוך הועדה הזאת יהיה שר הבטחון, השר גלילי, שר האוצר, ביחוד שזה קשור גם עם כסף, שר הפנים. ומי שהציע גם את ראש הממשלה. אני מפחד שאני במספר גדול מדי של ועדות. איני מספיק אפילו להתפלל בבוקר, רק להניח תפלין.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

יש ועדת שרים לחגיגות שנת העשרים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

הועדה היא בת תשעה חברים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר לקרוא את אלה שיטפלו בעניין. אפשר להזמין את שר הבטחון, יבוא לישיבה זו פעם אחת או ישלח את מישור.

שר הבטחון מ. דיין:

אשלח את מישור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יותר טוב שתבוא.

הועדות כבר כה מרובות שקשה לך כבר למצוא את עצמך בלבירינט של הועדות. זה קשה יותר מאשר להתמצא בסואץ. אבל ועדת השרים הזאת תטפל בעניין הזה.

שר המשטרה א. ששון:

ועדת השרים למינויים בשירות החוץ התאספה הבוקר והחליטה פה אחד על מינויים של שלשה שגרירים: מר זאב ש"ק לוינה, מר יהושע רש לניג'ר, מר משה יובל לפרו. ואילו ביחס לקונסול הכללי בלוס אנג'לס, הרוב היה בעד מר מיכאל רביד, אבל השר קול הסתייג.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

יש לי שאלה ביחס למר יהושע רש. הוא נולד ב-1924, ובשנת 1940 עבר לאנטוורפן. מה עשה בינתיים? באיזה בית ספר למד?

שר הסעד י. כורג:

למד באלג'יריה.

מ ח ל י ט י ס: (א) לאשר את מינויו של מר זאב ש"ק לתפקיד שגריר בוינה.

(ב) לאשר את מינויו של מר יהושע רש לתפקיד שגריר בניאמי (ניג'ר).

(ג) לאשר את מינויו של מר משה יובל לתפקיד שגריר בלימה (פרו).

(ד) לאשר את מינויו של מר מיכאל רביד (רבינוביץ) לתפקיד קונסול כללי בלוס-אנג'לס.

820. שם ירושלים בערבית

השר י. גלילי:

ראוי לחברי הממשלה לדעת, כי הנושא הובא בשעתו על ידי ראש הממשלה לדיון בועדת השרים לענייני בטחון. שם היו חלוקי דעות והוסכם לדחות את ההכרעה ואף לפנות אל מספר מומחים לנושא ולקבל את חוות דעתם.

אני פניתי אל גורמי הבטחון, אל הועדה הבינמשרדית לשידורים ערביים, אל פרופסור בלנק מהאוניברסיטה בירושלים, אל ד"ר שמעון שמיר מהאוניברסיטה בתל-אביב ואל מרדכי גזית. מלומדים אחרים, שבקשתי לשמוע את חוות דעתם, נמצאים לצערי עכשיו בחוץ לארץ.

מאת אלוף משנה שלמה גזית נתקבלה המלצה האומרת שיש להשתמש בשם "אל קודס": "למושג 'יארשלים' יש משמעות מגבילה באזני הערבים, כאילו הכוונה לירושלים העברית החדשה בלבד." אני מזכיר לחברים, כי באותה ישיבה של ועדת השרים לענייני בטחון חיווה שר הבטחון את עמדתו באמרו, כי העיקר אינו במשמעויות הארכיאולוגיות וההיסטוריות, אלא איך הדבר מצטלצל עכשיו באזני הערבים בני דורנו. מן הראוי לזכור כי הכינוי "אל קודס" היה הכינוי המקובל ברדיו גם בתקופת המנדט בערבית, בעוד שבעברית ובאנגלית השתמשו בכינויים "ירושלים", "ג'רוסאלעם". הם, היינו חברי הועדה בראשותו של שלמה גזית, סבורים כי אין כל משמעות שלילית או אנטי-ישראלית בנקיטת השם "אל קודס", שהרי גם אצל היהודים הכינוי "עיר הקודש" הוא שם נכבד לירושלים. הם חוששים שהביטול היזום של נקיטת השם "אל קודס" יהיה ניתן לניצול לשם תעמולה שלילית אנטי-ישראלית, כאילו יש נסיון של שלטונות הכיבוש לחסל כל שריד של מסורת דתית לאומית של הערבים.

מר מרדכי גזית, שגם הוא עצמו הלך ושאל אצל מומחים, מביא מובאה גם מספריו של פרופסור קליין המנות, שהיה יהודי חרד, ובספרו נאמר בפשטות שהערבים קוראים לירושלים אל קודס אל שריף. אני מבין שהובאו מובאות גם מספרי וילנאי וגם מספרי מחברים אחרים.

פרופסור בלנק טוען, ש"אל קודס" הוא השם היחיד בשפת הדיבור ובספרות החדשה והוא מצוי גם בספרות הערבית הקדומה. לדעתו "אורסלים" מצוי בספרות באורח נדיר ולא מצוי כלל בדיבור הערבי. עד 1948 הופיע לפי מיטב ידיעתו השם "אורסלים" רק בספרות נוצרית דתית, כגון בתרגום הערבי הנוצרי של ספרי הקודש ובתפילות. משנת 1948 ואילך נכנס השם "אורסלים" לשימוש בלעדי בפירסומים הערביים של מדינת ישראל או בפירסומים המייצגים את העמדות הישראליות הרשמיות. ליתר דיוק נהגו לכנות בשם "אורסלים" בכתבים הרשמיים רק את החלק הישראלי של ירושלים.

שר המשטרה א. ששון:

מי נהג?

השר י. גלילי:

היהודים.

את העיר העתיקה היו מכנים "בלדת אלקודס

אלקדימה".

פירסומים ערביים לא רשמיים נהגו בחלקם להשתמש בשם "אל קודס" ובחלקם בשם "אורסלים", הכל לפי מדת קירבתם לחוגים הרשמיים. הוא מסכם ואומר: קשה ביותר למצוא טעם כלשהו להנהגתו הבלעדית של השם

"אורשלים" בשימוש הישראלי הרשמי, אף אם הוא מזכיר בצלילו את שמה העברי של העיר. החלטתו לאחרונה בשידורים הערביים, שלנו בשטח הערבי המקובל של העיר הוא איפוא בגדר תיקון טעות, ואם כי התיקון בא באיחור רב, אין לי ספק שהוא רצוי מכל הבחינות, מה גם שהחזרה לשם המקובל מסמלת ומדגישה את איחודה של העיר; ובודאי שאין טעם לסגת ולחזור שוב לנוהג שהיה קיים בזמן פילוגה של העיר.

פרופסור שמיר כתב גם מסמך למדני, אבל תמציתו היא לדעתי שניתן להשתמש בדרך כלל בשני השמות ולהניח את הבחירה לכל משתמש על פי טעמו. במשך תקופה ארוכה היו שגורים שני שמות לדמשק: שאם ודמשק. אין בכך כל פסול.

שר הדואר י. ישעיהו:

השאלה היא מה יגידו אנשי השידורים.

השר י. גלילי:

ועדת השידורים של בית השידור הערבי חזרה ודנה בשאלה והיא חוזרת ומבקשת לאשר את השם "אל קודס" ולא לשוב אל השם "אורסאלם", בטענה שאם אומרים "בית השידור הישראלי אל קודס" מביא את הבעיה על פתרונה. הם אינם ממליצים על השימוש בשני השמות גם יחד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לומר פה מה שאמר שר הדתות בקשר לענין הבנקים וירושלים. אני מסופק אם מותר היה לוועדת השידורים לקבוע על דעתה שם.

השר י. גלילי:

אני מודיע שאסור היה לה. היא חרגה מתפקידה.

אני הערתי לה על כך מיד.

שר הדואר י. ישעיהו:

זה כבר מבוצע.

השר י. גלילי:

הם גם לא שאלו את מוסדות רשות השידור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כל אחד לוקח לעצמו רשות לעשות כעולה על דעתו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש לי הצעה ונימוק אחר. ההצעה שזה יהיה "אל קודס ירושלים". הנימוק האחר הוא היסודי: לא תמצאו בשום מקום בעולם, לא תמצאו שום דוגמה לא בעבר ולא בהווה שעיר הבירה יהיה לה שם אחד בפי אזרחיה מזה שבה היא נקראת בפי רוב העם. אני פוסח פה על כל מיני נימוקים אחרים. זה מספיק לי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

איני בעצמי ערביסט, אבל גם אני התייעצתי עם ערביסטים. קבלתי הרבה חומר. לפי דעות המומחים יש בערבית לירושלים ערבוביה של שמות. היו זמנים שאפילו בשירה בערבית העתיקה קראו לעיר בשם "אורושלם". השם "אל קודס" הוא חדש, רק ממאות השנים האחרונות. לפני זה קראו לזה "בית מקדש", או "אורסאליס", וגם עד היום האחרון משתמשים בערבוביה של השמות הללו. אצרך רק קטע מאנציקלופדיה על האיסלם, לפיו נקראה העיר בשירה העתיקה בשם "ירושלים". פרופסור גוטיין כתב מאמר ומביא מקורות שלפיהם השתמשו הערבים בכל התקופה בשם "אורשלם". מפי מומחים ערבים עתיקים מובא ב"געאגראפישעס ווערטערבוך" השם "ירושלים". כך שהשם "ירושלים" אינו שם זר לערבים. ווערטעבוך" השם "ירושלים". כך שהשם "ירושלים" איננו שם זר לערבים. מוזר הוא להעלות על הדעת, שאנחנו ניזום לשנות את השם. לא באה דרישה לכך ממקורות ערביים. השם ירושלים מסמל את אחדותה של ירושלים. לו היינו קוראים בעברית "ירושלים עיר הקודש" היה טעם לקרוא בערבית "ירושלים אל קודס". בכל אופן לא אמחה אם נשתמש לזמן מה בשני שמות "אורשלם אל קודס".

שר המשטרה א. ששון :

לא היתה רשות לרשות השידור לעשות מה שעשתה. הם העמידו אותנו בעניין זה במצב עדין מאוד. היום חזרה לתיקון זה יהיה דבר עדין מאוד. אף על פי כן אני חושב שאנחנו צריכים לנקוט בשני שמות "אורשלם אל קודס", וזה באופן זמני. במרוצת הזמן יש לבטל את "אל קודס" ולעמוד על "אורשלם" בלבד. רק המוסלמים מדברים על "אל קודס". אצל שום עם אחר אין השם הזה "אל קודס".

שר הסעד י. בורג :

איך אומר ערבי נוצרי?

שר המשטרה א. ששון :

השם הזה נוצר בימי התורכים "קודסו שריף", אצל הנוצרים הערבים זה נקרא "אורשלם" או "בית אל מקדש". היום אם ניתן לזה את השם "אל קודס" פירוש הדבר שאנחנו מאשרים את השם המוסלמי וכל יום וכל שעה מזכירים את הרושם ש"אל קודס" היא עיר מוסלמית. אני זוכר, כי בשנת 1948 כאשר דנו על שם המדינה, נתקיימו אצלנו ויכוחים האם לקרוא לה "ישראל" ואיך יביטו על זה. והנה היום גם הערבים אומרים "איסראיל".

כיון שהמצב הוא עדין וקשה, אני בעד זה שהיום יאמרו "אל קודס אורשאלם" ובמרוצת הזמן יש להשמיט את השם "אל קודס". על השאלה איך בדואר, החותמת אומרת "ירושלם".

השר י. גלילי :

אשר לשאלה אם להתחיל לומר "אורשלם אל קודס" או לומר "אורשלם" בראשית השידור ו"אל קודס" בסוף השידור, את זה צריך להשאיר לבעלי טעם בדבר.

שר המשטרה א. ששון :

אל תשאיר זאת לבעלי טעם, בעלי טעם סיבכו אותנו.

השר י. גלילי :

שר החוץ הוא בר דעת בענינים אלה. תחלה חיווה את דעתו בעד השם "אל קודס". אחרי כן עשה נסיונות של תרגילים האם לומר "בית השידור הישראלי ירושלים אל קודס" או לומר "ירושלים בית השידור הישראלי אל

קודס". את ההבחנה הזאת נשאיר לבעלי טעם.

שר התחבורה מ. כרמל:

יש לשאול את שר החוץ אם הוא מסכים לקרוא בשני

השמות.

שר המשטרה א. ששון:

שני השמות צריכים לבוא יחד ורצופים זה לזה.

השר י. גלילי:

השאלה היא אם יחד ורצוף בראש המשפט או בסופו, היינו "בית השידור הישראלי אורסאלים אל קודס" או "אורסאלים אל קודס בית השידור הישראלי". ביחס לזאת לא נקבע כאן מסמרות. כיום בשעה שפותחים את השידור אומרים "בית השידור הישראלי אל קודס".

שר הדואר י. ישעיהו:

מזכירים גם את רמאללה. צריך יהיה איפוא לומר "בית השידור ירושלים אל קודס רמאללה".

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע לבטל את הזכרת השם רמאללה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אם אתה מכניס את ירושלים עם כל הנערים, זה

מבטל את כל הערך.

שר הדואר י. ישעיהו:

היה זמן שהיה חשוב להדגיש "רמאללה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע דווקא לחלק את שני השמות, שבאמצע יהיה איזה דבר כמו "בית השידור הישראלי", אז יהיה קל יותר לשכוח במרוצת הזמן את השם השני. אם אומרים "אורסאלים אל קודס בית השידור הישראלי" יהיה יותר קשה להשמיט אחרי כן שם אחד. אם אתה אומר "אורסאלים בית השידור הישראלי אל קודס" בטבע הדבר ש"אל קודס" יפול כעבור איזה זמן.

שר המשטרה א. ששון:

אבל אז המאזין ישמע רק מה שבסוף, היינו "אל קודס". אני מדבר כמאזין. מתחילים "אורשאלים בית השידור הישראלי אל קודס", נשאר אצל המאזין רק "אל קודס".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מציע שהשם יהיה כמו בעברית. אם בעברית זה "ירושלים עיר הקודש" יהיה בערבית "ירושלם אל קודס", אם בעברית זה רק "ירושלים" יהיה בערבית "אורסאלים".

שר הדואר י. יעריהו:

אני תומך בהצעתו של השר ששון, שבאופן זמני ישתמשו בשני השמות, במשך הזמן להשמיט את השם "אל קודס".

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם אני בעד שנים, אבל השאלה היא ביחס למבנה.

שר השיכון מ. בנטוב:

האם אי אפשר להגיד "קול ישראל" בלי להזכיר

"ירושלים"?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אומרים "קול ישראל בירושלים"

שר השיכון מ. בנטוב:

יכולים להגיד ויכולים לא להגיד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע את מי אתה שואל ומי יענה לך?

מדברים במקלה. אם תציע, ידונו על כך.

השר מ. בגין:

אני מציע שתהיה אחדות בכל השידורים. באנגלית אומרים "קול ישראל", אחרי כן "תחנת השידור ירושלים". לדעתי צריך לומר בשידור הערבי "קול ישראל" ואחרי כן "תחנת השידור" או "בית השידור הישראלי" ואחרי כן, לעת עתה, שני השמות ירושלים אל קודס", ובאמת מתוך ההנחה שהעלה שר המשטרה, שבהמשך הזמן אפשר יהיה להשמיט את השם "אל קודס".

ראש הממשלה ל. אשכול:

בהתאם להערתו-משאלתו של השר גלילי אנחנו פה מתאחדים. ואם אנשי השידור מקבלים, אם כי אין להם כל זכות להחליט - טוב, אבל כאשר נשמע מהם הסברת-התנגדות ביחס לשאלה איפה להעמיד שם זה או אחר, תביא את זה הנה. ההצעה המתקבלת היא "קול ישראל ירושלים אל קודס".

מחליטים ליפות כוחו של השר י. גלילי להביא בפני רשות השידור את הצעת הממשלה, כי הפתיחה המזהה את שידורי "קול ישראל" ינוסח כדלהלן "קול ישראל אורשלים - אלקודס".

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

הסעיף "הצטרפות לפרוטוקול להארכת הסכם בינלאומי

לחיטה, 1967" זהו דבר פורמלי.

מ ח ל י ט י ס : א) מדינת ישראל תצטרף לפרוטוקול בדבר הארכת הסכם בינלאומי לחיטה אשר נחתם בושינגטון ב-15 למאי 1967.

ב) ליפות את כוחו של משרד החוץ לבצע החלטה זו.

822. ביצוע הסכם הקפה הבין-לאומי, 1962

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת הממשלה מס. 773 מיום כא' באב תשכ"ז (27.8.67), ליפות את כוחו של שר המסחר והתעשייה לפעול בכל הנוגע לביצועו של הסכם הקפה הבין-לאומי, 1962.

823. הפקדת חומר בגנזך המדינה

ראש הממשלה ל. אשכול :

אבקש לדאוג לכך שכל משרדי הממשלה יפקידו בגנזך

המדינה שני העתקים מפירסומיהם.

שר הבריאות י. ברזילי :

צריך יהיה לבנות בית חדש.

מ ח ל י ט י ס כ י כל משרדי הממשלה חייבים להפקיד בגנזך המדינה שני עותקים מכל דבר דפוס המוצא על ידם בדפוס או בשיכפול תוך שבועיים מתאריך הוצאתו.

824. איכלוס ירושלים

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לחכות בדיון על הסעיף "שטח התכנון של ירושלים" עד ששר האוצר יחזור לארץ. גם הוא צריך לתת תשובה בקשר לזה על כמה ענינים.

שר השיכון מ. בנטוב:

מה זה שייך?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה שייך. איני רוצה להתקיף את שר האוצר כשהוא

איננו.

שר השיכון מ. בנטוב:

זה מאריך את מועד הדיון, זה מעכב. אנחנו

רוצים לבנות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מודיע לך שאין עומדים לבנות בשבועיים אלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם הכוונה לירושלים רבתי או מדובר על החלק

המזרחי של העיר?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מדובר על ירושלים העתיקה ועוד איזה שטח שמבחינת

התכנון הוא מצורף לזה.

שר השיכון מ. בנטוב:

הבאתי את הסעיף הזה. תשאל להסברה, למה אני

התכוונתי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היה רשום לקיים איזו ועדה של שיכון לענין

ירושלים, וגם את עצמי הכנסתי לענין זה, גם שר הדתות. אולי אנחנו יכולים ארבעתנו לשכת?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לשבת אפשר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם כן שר השיכון, שר הדתות, שר הפנים ואני.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ושר המשפטים. יש פה הרבה שאלות משפטיות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בבקשה.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני תומך בזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם ירדן ברוגז ולפי שעה אין הם מקבלים את

הסידורים להחזרת הפליטים?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ביום עשי היתה ישיבה אתם וקבעו שביום ראשון

מתחילים בעלי הרשיונות לחזור. החזרה תהיה בשלשה ימים בשבוע: יום ראשון, שני

ושלישי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם זה לא כמו בה"ב?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אבל בשעת השיחה הם אמרו: אתם אומרים שיש לנו 6,400 רשיונות ולנו יש רק 3,000. כנראה שמשהו הלך לאיבוד אצלם.

השר מ. בגין:

בעלי הרשיונות ברחו.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

יש להם רק 3,000 רשיונות. בקשתי שיבדקו עוד פעם אצלנו, האם יש איזה יסוד לטענה הזאת.

שר הבטחון מ. דיין:

אפשר לתת להם עוד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אתה מציע זאת? אני מוכן לקבל.

שר הבטחון מ. דיין:

זה מה שחשבתי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

טוב, שאנחנו מתחילים לחשוב בגל אחד.

היום הם הודיעו לנו שהם מבקשים לדחות את זה עד לסוף השבוע והם רוצים עוד להפגש אתנו לפני זה. איננו יודעים מה קרה אצלם לאחר שהכל סוכם ביום ששי. הודענו שאנו מוכנים ליום ראשון. והנה הם דחו את זה. אין אנו חוזרים בנו מההודעה שלנו והכל בסדר. היות ואנחנו רוצים שזה יקח קצת זמן, זה הולך ונמשך.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הם בוכים על מותו של עאמר, זה "שבעה" אצלם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה המצב. אנו מחכים עד יום חמשי. אתם אינכם

רוצים למהר בזאת?

825. מעבר נציגי האו"ם בתעלת סואץ

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש איזה דבר דחוף ששר הבטחון מבקש לדון בו. אמנם אפשר לעשות זאת גם בישיבה קטנה יותר. "האו"ם מבקש לאפשר לאיש שלהם לעבור מהשטח שלנו, מחר, לשטח המצרי בסירה השייכת לחברת התעלה שיונף עליה דגל האו"ם ושהאחראי לה יהיה קצין המבצעים של האו"ם. לאחר 4 ימים מבקשים לחזור באותה דרך. לדעת הרמטכ"ל הדבר יהווה תקדים של שליטת האו"ם בתעלה. מבקשים החלטתך. העניין דחוף כי מדובר במחר."

בצד התזכורת הזאת מוסיף שר הבטחון: "אני תומך בעמדת הרמטכ"ל. צריך להציע להם שבהפלגות מאתנו יצאו בסירה שלנו ובהפלגות מהצד המצרי - יפליגו בסירה מצרית." זאת אומרת לא בסירה של או"ם ולא של דגל או"ם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

איפה יעבירו אותו מסירה לסירה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

הסירה מגיעה לאיזה חוף, מעבירים אותו מחוף

לחוף.

שר הבטחון מ. דיין:

האו"ם ביקש מאתנו למסור לצד השני הודעה דחופה הקשורה בפיקוח נפש, והוא אומר שאין לו קשר אתם, הוא צריך להודיע לניו-יורק, והוא אינו יודע אם מניו-יורק הודיעו למצרים. אנחנו יודעים שיש לו אפשרות להודיע ישר. הם נמצאים כאן כדי להבטיח את המצב של הפסקת האש. אנחנו אומרים להם: הודיעו לצד השני מה שאתם צריכים להודיע, אתם נמצאים במרחק של 150 מטר מהם. לפני זמן מה באו ביחס לסירה כזאת: אוד בול בכבודו ובעצמו רוצה לעבור

מהצד שלנו לצד השני בסירה מצרית. אמרנו: יעבור. זאת לא היתה הפעם הראשונה. לפני זה ביקש זאת הצלב האדום, בעיקר כשהחזרנו שבויים מצריים. כבר אז אמרנו להם שאין זה סידור שהעניין יהיה חד-צדדי, שסירות מצריות ישוטו משם לכאן ואנחנו לא. אמר לי או בול שזהו עניין חד-פעמי. בפעם הראשונה כשהוא עבר אמרתי: יעבור. עכשיו הוא רוצה לעבור לשם וכעבור ארבעה ימים לחזור. כל העניין הוא מרחק של מאה מטר. יש לנו שם סירות עם דגל ישראלי. אני מציע שנאמר להם כי נעשה איזה שהוא סידור הדדי, אתה רוצה להפליג לשם, אנחנו נקח אותך מאה מטר, כעבור ארבעה ימים תחזור בסירה מצרית.

לאו"ם אין שום סטאטוס של בעל בית על התעלה. לדעתי אין לאו"ם בזה שום דבר. מה פה דגל האו"ם? האו"ם איננו פרטיה על התעלה. אנחנו שם והמצרים. הוא רוצה שנעביר אותו מחוף לחוף - כל הכבוד, עד עכשיו סירות מצריות העבירו אותו, עכשיו זה יהיה עניין הדדי.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

עם דגל מצרי?

שר הבטחון מ. דיין:

עם דגל או בלי דגל, אבל סירה מצרית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר גם להסכים שכעבור ארבעה ימים נשלח לו סירה

שלנו ונקח אותו?

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע שני דברים: (א) לא להפוך את התעלה לעניין של סירות או"ם. (ב) הדדיות, אנחנו מעבירים אותו לשם והמצרים מעבירים אותו חזרה. אם אינם רוצים בזאת - אינם רוצים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני רוצה בכל זאת לשאול. אני מתאר לי שהם רוצים שהאיש שלהם יהיה בטוח, שיוכל לחזור ושלא יירו בו לא מכאן ולא משם. הוא חושב שיהיה בטוח בסירת או"ם.

שר הבטחון מ. דיין:

אם שני הצדדים יסכימו, הרי במרחק של 100 מטר

אחד צועק לשני.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם אינם רוצים לעבור יום יום, רק אם יש להם איזה עניין למסור למצרים. אני איש או"ם ואני רוצה לעבור.

שר הבטחון מ. דיין:

אם אתה איש או"ם ואתה רוצה לעבור, אני אקח

אותך. אתה רוצה בדגל שלך?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אין כאן מחשבה כזאת שהוא רוצה להשתלט על התעלה
זה שהוא עובר בסירה עם דגל של או"ם. אנו מכל דבר עושים...

שר הבריאות י. ברזילי:

נסכים בכל זאת לאותם התנאים שמסכימים המצרים.
אני מבין תוך הפנייה של או"ם שהמצרים מסכימים לסידור זה. על דגל או"ם לא תהיה
יריה. אנחנו נגיד, נוסע איש או"ם אמנם בסירה שלנו, אבל עם דגל או"ם. הוא
יחזור בסירה מצרית. מדוע נתעקש בענין זה יותר מאשר המצרים?

השר מ. בגין:

מה שהמצרים עושים, חייב הרמטכ"ל שלנו להסכים

לו?

שר השיכון מ. בנטוב:

אני עוד יותר פשרני. אני מציע להגיד להם: אתם
אמרתם שזהו ענין חד-פעמי. עכשיו אתם מבקשים עוד הפעם. אנחנו מוכנים להסכים
לזאת, אבל דעו לכם שזוהי פעם אחרונה ואם עוד הפעם, צריך להיות איזה סידור.
אם הם צריכים להסכים למה שהוצע כאן, הם צריכים להתחיל במשא ומתן ובינתיים מחר
לא יוכלו לעבור ואנחנו מעוררים איזה רוגז מבלי לקבל איזו תמורה. אם הפעם נרשה
ונגיד שזו הפעם האחרונה, יהיה להם זמן לסדר לגבי העתיד. אם הכל יהיה בדברים
הדדיים, אנחנו יוצאים באופן צודק מענין זה ואיננו מסכנים את מעמדנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם יש שאלה של סכנת נפשות, יכול להיות מנהג
כזה שיש דגל או ישראלי או מצרי ונוסף לזה גם דגל של או"ם.

שר השיכון מ. כנטוב:

יכול להיות בלי דגל בכלל.

שר התחבורה מ. כרמל:

מי צריך שם דגלים?

ראש הממשלה ל. אשכול:

נטייתי לזה שנגיד לאיש או"ם: נביא אותך לשם,
ואם תרצה - נביא אותך חזרה. אם לא - תסע עם המצרים. כרצונך. אבל אני שואל:
מה יהיה, פתאום יכול מישו לירות?

שר הבטחון מ. דיין:

עד עכשיו, עד כמה שאני יודע, הדגלים של או"ם
היו כמו דגלי שגרירות, שזה אכסטרה-טריטוריאלי. יש פה מכוניות של או"ם, יש פה
ארמון הנציב או הבניין שלהם בקונייטרה או בקנטרה. הם בקשו מאתנו בניין, הלכנו
ונתנו להם. הם תלו את הדגל שלהם ומיד שאלו: מה אתם מסתובבים ליד הבניין של
או"ם? יש להם דגל או"ם, זה משהו נייטראלי. פה אומרים שקצין המבצעים של או"ם
ינווט את הסירה, יקחו אותה מרשות התעלה. יהיה עליה דגל או"ם ויעברו. איני
יודע על דגל משותף של או"ם ושל אחד הצדדים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולי רק דגל של קרנטינה.

שר השיכון מ. בנטוב:

למכוניות של או"ם מותר לנסוע עם דגל שלהם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני תומך בהצעת שר הבטחון. אל תשכחו שלפני איזה ימים דברנו על איזה דבר וויתרנו. זהו דבר של כל יום או של כל שבוע. אני זוכר כמה זמן לקחו אצלם הנסיעות לסוריה עד שהביאו איזו תשובה. אין זה בוער כל כך. ואם זה בוער, אנחנו נוביל אותם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

נאומו של או-טאנט שהכריז כי נחוץ כאן כוח שלישי פוגם בעניין. כלומר לא צריך לחזק כאן את כוחו של או"ם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שיש למישהו לב רך, אבל מסכימים לזה.

השר י. גלילי:

החלטה זו אינה לפירסום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בהחלט, רק להדלפה !

שר המשפטים י.ש. שפירא:

גם לא להדלפות.

השר י. גלילי:

לא ראוי לנפח את זה לסכסוך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בהחלט. אין אני בטוח אם הוא לא יפנה לאו-טאנט.

מ ח ל י ט י ם לא לאפשר לנציגי האו"ם לעבור בתעלת-סואץ משטח ישראל לשטח מצרים בסירה שעליה יונף דגל האו"ם. יוצע לנציגי האו"ם כי יועברו לחוף המצרי בסירה ישראלית ויחזרו משם בסירה מצרית.

826. מעבר ערבים מהגדה-המערבית לירושלים בימי

ששי וראשון לצרכי פולחן דתי

שר הדתות ז. ורהפטיג:

(א) היתה שאלה, האם להסדיר באופן מרוכז את בואם של מוסלמים ביום ששי ושל נוצרים ביום ראשון כשבאים הנה להתפלל לתת לכולם אפשרות לבוא יחד? המושל הצבאי החליט להסדיר נקודות שמשם חוזרים, כדי שלא יוכלו להתפזר לכל הארץ. בועדת השרים לענייני פנים ושירותים היה דיון איך לעשות זאת ואמרו שהנתיב צריך להקבע על ידי הממשלה.

(ב) ראש הממשלה הצהיר כמה פעמים, ואני הצהרתי אחרי כן בעקבותיו, שניתן למוסלמים ולנוצרים מארצות אחרות להתפלל כאן בימי חג גדולים. מתקרב חג המולד וצריך לעשות איזה הסדר. אני מבין שההסדרים הללו אינם יכולים להיות חד-צדדיים, זה צריך להיות בהסכם עם מדינות אחרות. יכול להיות שלבנון תסכים לכך. אני מבקש שתהיה בעניין זה החלטת הממשלה או ליפות את ידי ועדת השרים לעבד תכנית, איך לתת רשיונות לאנשים מחוץ לארץ שיבואו הנה להתפלל. ואז נפרסם את הדבר, וכל מדינה שתצטרף לכך תבקש רשיונות. לגבי הנוצרים אני חושב שזה מעשי, לגבי המוסלמים זה תיאורטי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הסעיף השני שהעלה עכשיו שר הדתות אינו עומד על סדר היום. מדובר על מוסלמים ועל נוצרים שבאים מהגדה ומרצועת עזה להתפלל פה ביום ששי או ביום ראשון.

השר י. גלילי:

הוא הרחיב את העניין.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מטיל ספק בדבר האם אנחנו צריכים כל שבוע לעשות מיני הסעות כאלה לירושלים מהשטחים המוחזקים בידי צה"ל. בכל מקום שיושבים שם מוסלמים או נוצרים, יש בית תפילה שלהם, יש מסגד ויש כנסיה, ואין הם צריכים לנסוע כל שבוע להתפלל במקום הקדוש ביותר. כל שבוע יתפללו במקומותיהם. כל הענין של ההסעה זהו ענין פוליטי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הם נוסעים על חשבונם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זהו ענין פוליטי ולא דתי. אני בעד זה שזה ייעשה בחגים חשובים, אבל לא כל השבוע. האם אנחנו צריכים להפוך מקום כמו מסגד למרכז של הסתה כל שבוע, שיסיתו אותם ביחד גם אלה וגם מכאן? בשביל מה לעודד את הדבר הזה? נניח שבאים ימי נבי מוסה או חגים חשובים אחרים, הם יכולים אז לבוא. אבל שאנחנו נהיה הגורם לכך לרכז אותם לעניינים פוליטיים? ברור שאין הם באים לשם כדי להתפלל, אלא כדי לשמוע דברי הסתה וכדי להפגש לפעילות מדינית. איני חושב שענייננו עכשיו הוא לעודד את הדבר הזה. אני בעד שיתפללו במקומותיהם, בחגים גדולים יבואו לעיר הקודש.

שר המשטרה א. ששון:

אם כי הענין הזה גורם הרבה צרות למשטרה, אבל אני בעד זה שלא נבטל לפי שעה את המנהג הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

המנהג הזה היה קיים אצלם?

שר המשטרה א. ששון:

וודאי. לא היה איסור. גם עכשיו לא כולם באים, אבל היו באים לירושלים כל יום ששי. ומה שאומר השר קול, שהם משתמשים בזה עכשיו למטרה פוליטית, יש בזה משהו. אבל אני מציע שעכשיו כאשר העצרת מתכנסת, נבוא לאסור דבר שהתרנו אותו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל שלא נארגן הסעות.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע שעכשיו לא נאסור מה שהתרנו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל שלא נארגן ולא נסיע.

שר המשטרה א. ששון:

אני מסכים שנחזור למה שהיה קודם בימי ירדן, מי שרצה לעבור - עבר. עכשיו יהיה יותר סדר לאחר שיהיה מפקד בכל הערים האלה. עכשיו באים ביום ששי משכם, נכנסים לירושלים, יוצאים מירושלים לתל-אביב. איש

אינו יכול למנוע זאת. רק אם נתקלים באיש העובר בלי רשיון, אנחנו אוסרים אותו. אין שבוע שבו אין אנחנו אוסרים 50-60 איש כאלה.

אבל אני מציע שנבטל את הרשות הזאת לבוא הנה להתפלל. נפסיק את ההסעה המאורגנת, אבל כל ערבי מהגדה ומרצועת עזה שרוצה לבוא להתפלל במסגד או בכנסית הקבר הקדוש, ירשו לו זאת, שלא יאמרו שהיהודים אוסרים עליהם זאת. זו היתה אחת הטענות שלנו, שירדן לא נתנה לנו גישה לכותל המערבי. האם אנחנו נבוא עכשיו ונגיד, אין לכם גישה למסגד?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושב שכולם מסכימים עם השר ששון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני לא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא לא אמר לארגן אותם ולא אמר להסיע אותם.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מקבל את השקפתו של השר ששון, לא לעשות שום שינוי מעכשיו עד אחרי תום העצרת. הצעתי לפני שבוע בערך, להסיע עוד חודש או חודש וחצי. לא הסעת, אל תסיע. אל תעשה שינויים. דווקא השינוי הוא הדבר המעורר רוגז. מה שהיה, כך יהיה.

השר י. ספיר:

האם אפשר לדעת מי הסיע?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה משונה שאנחנו צריכים להסיע ערבים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנחנו הסענו שלשה חדשים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

המושל הצבאי בעזה רוצה לעשות טובה למספר

נכבדים, הוא מסיע אותם.

שר הבטחון מ. דיין:

כאשר המושל הצבאי רוצה לעשות "טובה" (במרכאות

כפולות ומכופלות) למספר נכבדים, והוא עושה להם כל מיני טובות, אין זה מגיע

לשולחן הזה. עזוב אותן "טובות" שמוטה גור עושה בקשר לתפלה של יום ששי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מכיר את מוטה גור יפה מאד, עבדתי עם אבא

שלו בטוריה. איני יודע אם צריך לעשות דברים כאלה.

שר הבטחון מ. דיין:

הוא איננו עושה כאלה.

השר י. ספיר:

אני מבין שהמדובר הוא שלא יתפזרו דרך כל מיני כניסות אלא שיבואו מצפון לדרום. ממילא הם מתארגנים, האוטובוסים מארגנים את הנסיעות והם באים בקבוצות. אין הם באים בהמונים ברגל. האם נקבעו מקומות קבועים או שהם יכולים להכנס בכל מיני פנות?

שר הבטחון מ. דיין:

ישנה משטרה הרואגת לדברים האלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מר ספיר, פה באמת אפשר להגיד, דיה לצרה בשעתה. אם נראה שזה גורם לאיזו צרות, אם ניתקל בזה, יפסיקו בזאת או שיעשו איזה טונל.

שר הבטחון מ. דיין:

המצב הוא הפוך. בהתחלה היתה נהירה גדולה. בפעם הראשונה באו 20,000 או 30,000 בבת אחת, כי נפתח המסגד שלהם. עכשיו המספר ירד. באים רק כמה אלפים. זהו ענין רגיל של תושבי העיר העתיקה או בא מישחו שהוזמן לכאן לרגל ענין אחר -

ראש הממשלה ל. אשכול:

לחטוף קדושה.

שר הבטחון מ. דיין:

אין נוסעים במיוחד לכאן להתפלל, כאשר פתחו את
עזה בפעם הראשונה, נסעו לבקר קרובים ולראות מקומות אחרים. הדבר הזה של נסיעה
דווקא למסגד אל אקצה איננו חורג מממדים רגילים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אינך יודע את הסבה, הסעיף עומד חדשים על סדר
היום.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

יש לעשות בירור מוקדם בענין מתן רשיונות לאנשים
ממדינות אחרות לבוא ולהתפלל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולי שר התיירות ושר הדתות יבררו ביניהם את
העניין.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

שר הדתות אמר שזהו ענין לועדה. אין זה נוגע לועדה, האם יבואו מלבנון, אפילו בחגים. אני מתנגד שזה יועבר לועדה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

שר העבודה העמיד סעיף בענין זה, סעיף כג, "עליה לרגל למקומות קדושים".

מ ח ל י ט י ם לא לשנות את הנוהג הקיים לגבי מעבר ערבים מהגדה-המערבית לירושלים בימי ששי וראשון לצרכי פולחן דתי.

827. מעבר ערבים מעזה לגדה-המערבית

ראש הממשלה ל. אשכול :

רציתי לשאול את שר הבטחון: מה תוצאות של הטיולים של אנשי רצועת עזה? האם זה שווה משהו?

שר הבטחון מ. דיין :

לא רע, זה שווה משהו.

אצלי היה דג'אני שיש לו חוה ליד יריחו והוא סובל מחוסר פועלים, אינו יכול להשיג פועלים. אמרתי לו: תביא פועלים מעזה. הוא אמר שהיה בעזה והביא משם 40 פועלים. עברו קצת בחוה ותוך ימים אחדים ברחו לעבר הירדן, עברו ליד יריחו את הירדן.

הנהירה מעזה אל הגדה היא רבה. אמנם רובם חוזרים אל עזה, כי אין להם סידורי מחיה. כדי שימצאו עבודת-קבע, מוכרח לעבור איזה זמן. זה אינו מסתדר בנסיעה הראשונה. את הירדן עוברים מאות. בין אלה שעוברים כל הזמן, ישנם גם מתושבי עזה. אנחנו רוצים לעודד יציאה מעזה. החלטנו לפתוח שם לשכת עבודה כדי לתת מקומות עבודה בעבודות כבישים שהממשלה עושה בגדה ובמקומות שיש חוסר ידיים עובדות.

לעת עתה התהליך משלעצמו הוא חיובי, בשלב זה אני יכול לומר שיש נהירה רבה מעזה, כדי לראות מה בגדה, ומאות עוברים מזרחה. יש אפקט חיובי גם בבתי הספר בעזה ומצב הרוח הוא טוב יותר שהם יכולים לצאת לבקר. הדבר הזה היה לתועלת רבה כללית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מתברר שהנהירה לעבר הירדן מזרחה היא גדולה יותר מאשר הנהירה לעבר הירדן מערבה.

ד"ר י. גלילי:

אני מוריד עכשיו את הסעיף "התביעה מעורכי העתונים ותוצאותיה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר למחוק את הסעיף.

השר י. גלילי:

יבוא זמנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מוחק.

828. פיצויים לכנסיות שנהרסו או ניזוקו

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

אבקש לדחות את הדיון בסעיף ח' "פיצויים לכנסיות שנהרסו או ניזוקו" עד שיחזור לארץ שר האוצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני תומך בהצעה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

יש לי הצעה סידורית: במקום לקיים דיון פה,

לבחור ועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הקץ לוועדות. על כל דבר קטן בוחרים ועדה.

שר הבריאות י. ברזילי:

תטפל בזה הועדה למקומות הקדושים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ישנה ועדה למקומות הקדושים. נצטרף לענין זה גם

את שר האוצר ושם נוכל לדון.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

זה שייך להתחייבויות כספיות. בלי שר האוצר אי

אפשר להחליט בזאת.

מ ח ל י ט י ם לדחות את הדיון בנושא הנדון עד לשובו של שר-האוצר.

השר מ. בגין:

אני מבקש לדון על סעיף טז "מבצר עכו". אבקש

לדון על כך בישיבה הבאה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שערי הבקשות לא ננעלו.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

סעיף יח "טיסות שכר לעולי רגל יהודים" אפשר

למחוק.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ישנה החלטה.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

לא היתה התנגדות. ההחלטה תצורף לפרוטוקול. אם

מישהו ירצה לערער, יערער.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה בשעה 12:47